

**Regionálny úrad verejného zdravotníctva so sídlom v Rimavskej Sobote
Ul. Sama Tomášika 14, 979 01 Rimavská Sobota**

: 047 - 5631394

Fax: 047 - 5811101

e-mail: ruvzrs@uvzsr.sk

IČO 00 611000

Číslo spisu: A/2022/00269

V Rimavskej Sobote, 22.03.2022

**PROGRAMY A PROJEKTY
ÚRADOV VEREJNÉHO ZDRAVOTNÍCTVA V SR**

na rok 2021 a na ďalšie roky

rozpracované na podmienky RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote

odpočet plnenia k 31.12.2021

Mgr. MUDr. Tatiana Majanová
poverená vykonávaním funkcie
regionálnej hygieničky

1. HYGIENA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

1.1 PLNENIE AKČNÉHO PLÁNU PRE ŽIVOTNÉ PROSTREDIE A ZDRAVIE OBYVATEĽOV SLOVENSKEJ REPUBLIKY (NEHAP V.)

Cieľ

Zlepšenie zdravotného stavu obyvateľstva SR prostredníctvom zlepšenia stavu environmentálnych determinantov zdravia; redukcia ochorení súvisiacich s kvalitou vonkajšieho i vnútorného ovzdušia, ochorení súvisiacich s pitnou a rekreačnou vodou, ochorení súvisiacich s nadmerným environmentálnym hlukom, kontaminovanými územiami, nebezpečnými chemickými látkami, UV žiarením a zmenou klímy.

Anotácia

Slovenská republika sa aktívne zúčastňuje na aktivitách organizovaných WHO a EK na podporu environmentálneho zdravia v celoeurópskom kontexte a na plnení záväzkov z toho vyplývajúcich. V roku 2017 sme zatiaľ na poslednej 6. Ministerskej konferencii o životnom prostredí a zdraví v Ostrave pristúpili k Deklarácii ministrov, ktorá bola schválená členskými štátmi WHO/EURO, čím sme prijali politický záväzok implementovať ciele vyjadrené v tomto dokumente na národnej úrovni a presadzovať politiku v oblasti ochrany environmentálneho zdravia v duchu prijatých odporúčaní WHO a ďalších medzinárodných organizácií, ktoré sú dôležitými partnermi v procese. Každá krajina na základe vyhodnotenia situácie v oblasti environmentálneho zdravia v kontexte politiky Zdravie 2020 a Agendy 2030 pre udržateľný rozvoj stanovila svoje národné ciele a priority a určila nástroje a postupy na ich dosiahnutie.

V kontexte s uvedeným Slovenská republika pripravila nový Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.). Predkladaný akčný plán bol v januári 2019 schválený na rokovaní vlády SR uznesením č. 3. V zmysle tohto uznesenia ÚVZ SR pripravil v spolupráci s RÚVZ so sídlom v Poprade a RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici Správu o plnení úloh vyplývajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov Slovenskej republiky (NEHAP V.) za obdobie rokov 2019-2020, ktorá bude predložená do 31. decembra 2020 na rokovanie vlády SR. Ide o prierezový medzirezortný materiál, ktorý vznikol na základe medzirezortnej spolupráce relevantných rezortov, a to: Ministerstvo životného prostredia SR, Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka SR, Ministerstvo hospodárstva SR, Ministerstvo dopravy a výstavby SR a Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR. V roku 2021 sa bude pokračovať v realizácii úloh v rámci jednotlivých cieľov definovaných v NEHAP V.

Odpočet plnenia:

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bol v rámci projektu Akčný plán pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.) zahrnutý ako riešiteľské pracovisko so zameraním na stanovenie prítomnosti baktérií rodu Legionella v zariadeniach sociálnych služieb. Za spádové územie RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote bol vybraný Domov dôchodcov a domov sociálnych služieb v Rimavskej Sobote, kde v rámci plnenia stanovenej úlohy bola odobratá jedna vzorka pitnej vody, 4 vzorky teplej vody a 5 sterov z prostredia na stanovenie ukazovateľa Legionella. Výskyt patogénnych mikroorganizmov, konkrétne typu Legionella pneumophila sérotyp 1, bol potvrdený v 3 vzorkách teplej vody a v 2 vzorkách odobratých sterov. Na základe uvedených výsledkov bol prevádzkovateľ zariadenia vyzvaný na vykonanie nápravných opatrení za účelom eliminácie patogénnych mikroorganizmov.

Úloha v roku 2021 nebola ukončená, nakoľko v roku 2022 budú vykonané opakované odbery teplej vody a sterov na miestach s potvrdeným výskytom týchto baktérií za účelom preverenia účinnosti opatrení zrealizovaných prevádzkovateľom zariadenia.

1.2 PROTOKOL O VODE A ZDRAVÍ - PLNENIE NÁRODNÝCH CIEĽOV

Cieľ

Cieľom tohto programu je plniť zaktualizované národné ciele vládou schváleného materiálu *Protokol o vode a zdraví k Dohovoru o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992 - Národné ciele SR III*, ktoré boli nastavené v spolupráci s rezortom životného prostredia a to v súlade s medzinárodným dokumentom *Protokol o vode a zdraví*.

Anotácia

Slovenská republika ratifikovala *Protokol o vode a zdraví* v roku 2001 v nadväznosti na *Dohovor Európskej hospodárskej komisie Organizácie spojených národov o ochrane a využívaní hraničných vodných tokov a medzinárodných jazier z roku 1992*, s cieľom podporiť a zlepšiť využívanie vody, zdokonaľiť prístup k informáciám a posilniť komunikáciu s verejnosťou. Podstatou plnenia Protokolu je prijatie legislatívnych a účelových opatrení, ktoré sa osvedčili pri zabezpečovaní potrieb spoločnosti v súvislosti so zdravotne bezpečnou pitnou vodou a sanitáciou. Prijatím opatrení sa vytvoria predpoklady pre zabezpečenie dostatku pitnej vody a sanitácie v potrebnom množstve, kvalite, v požadovanom čase a na požadovanom mieste.

Ustanovenia Protokolu v Slovenskej republike sa týkajú povrchových a podzemných vôd, uzavretých vodných útvarov, vôd na kúpanie, zásobovania pitnou vodou, odkanalizovania a čistenia odpadových vôd.

Slovenská republika nastavila v roku 2014 nové národné ciele *Protokolu o vode a zdraví* a v roku 2020 bude pokračovať v ich plnení. Plnenie národných cieľov by malo zabezpečiť efektívnejšie využívanie a ochranu vôd a vodných ekosystémov, zachovanie biodiverzity a zníženie výskytu ochorení prenášaných vodou. V rámci vypracovania Informácie o plnení národných cieľov SR III za obdobie august 2018 – august 2021, ktorú bude potrebné predložiť na rokovanie vlády do 31. decembra 2021, sa jednotlivé ciele a termíny prehodnotia a v prípade potreby sa v spolupráci s rezortom životného prostredia ako spoluzodpovednou inštitúciou aktualizujú, alebo sa nastavujú nové aktuálne ciele s prihliadnutím na nové úlohy vyplývajúce z európskej ale aj z národnej legislatívy.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.3 ĽUDSKÝ BIOMONITORING - SLEDOVANIE ZÁŤAŽE SKUPÍN OBYVATEĽSTVA VYBRANÝM CHEMICKÝM FAKTOROM V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ A PRACOVNOM PROSTREDÍ

Cieľ

- zabezpečiť pokračovanie procesov zameraných na rozvoj ľudského biomonitoringu (HBM) a jeho metodík vo vzťahu k chemickým rizikovým faktorom zo životného i pracovného prostredia,
- zvýšiť udržateľnosť odborných kapacít pre HBM v rámci ÚVZ SR a RÚVZ v SR,
- vytvárať podmienky pre zavedenie systémového prístupu k aplikácii HBM na národnej úrovni v kontexte vytvorenia európskej platformy pre ľudský biomonitoring HBM4EU,
- a aktuálnych priorit vychádzajúcich z Akčného plánu pre životné prostredie a zdravie obyvateľov SR (NEHAP V.).

Anotácia

Biologický monitoring ľudskej populácie (HBM) má jednoznačne preventívne zameranie. Umožňuje sledovať vzťah medzi expozíciou chemickým faktorom zo životného a

pracovného prostredia, dávkou, účinkom a poškodením zdravia. Zároveň umožňuje meranie kvantity absorbovaného chemického faktora bez ohľadu na spôsob absorpcie.

ÚVZ SR sa so Slovenskou zdravotníckou univerzitou v Bratislave zapojili (v spolupráci so Slovenskou technickou univerzitou v Bratislave a Univerzitou Konštantína Filozofa v Nitre) do 5-ročného celoeurópskeho projektu „HBM4EU“ (2017 - 2022) zameraného na ľudský biomonitring, financovaného prostredníctvom programu Horizont 2020.

Cieľom projektu je vyplniť medzeru v dostupnosti údajov o koncentráciách chemických látok v tele človeka, ktoré by spolu s údajmi o koncentráciách chemických látok v rôznych zložkách životného prostredia vytvorili ucelený informačný systém. Stále viac sa berie do úvahy posudzovanie chemických kombinácií tzv. „chemických kokteíl“ pri príprave nových právnych predpisov v oblasti chemických látok oproti doterajšej praxi, kedy sa chemikálie posudzujú zväčša jednotlivo.

Projekt nám pomôže harmonizovaným prístupom porovnať, ako je slovenská populácia kontaminovaná oproti obyvateľom v iných európskych krajinách. Do projektu je zapojených 107 partnerov z 28 krajín.

ÚVZ SR ako národný koordinátor aktivít v oblasti environmentálneho zdravia bude pri vykonávaní aktivít smerujúcich k napĺňaniu cieľov tejto úlohy spolupracovať s relevantnými partnermi so skúsenosťami potrebnými pre realizovanie biomonitringu na Slovensku, vrátane NRC pre laboratórnu diagnostiku v oblasti ľudského biomonitringu.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.4 OVERENIE KVALITY MATERIÁLOV, KTORÉ PRICHÁDZAJÚ DO STYKU S PITNOU VODOU

Cieľ

- overenie, či dokumentácia k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) obsahuje relevantné informácie, týkajúce sa zdravotnej bezpečnosti výrobkov vo vzťahu k možnému ovplyvneniu kvality pitnej vody (prioritne migrácie olova),
- získanie podkladov pre prijatie účinných opatrení:
 - a) prípravu legislatívy v oblasti výrobkov prichádzajúcich do kontaktu s pitnou vodou v rámci Európskej únie,
 - b) novelu vyhlášky Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou.

Anotácia

V súčasnosti sa pripravuje návrh novej Smernice Európskeho parlamentu a Rady o kvalite vody určenej na ľudskú spotrebu, v ktorej bude potrebné vypracovať pri hodnotení kvality pitnej vody okrem iného aj riziká vplyvu materiálov z domových rozvodov. Pripravuje sa tiež sprísnenie limitu v ukazovateli olova z 10 µg/l na 5 µg/l. Navrhovaný projekt pomôže poukázať na túto oblasť v ochrane verejného zdravia, ktorej je potrebné venovať pri zaisťovaní zdravotnej bezpečnosti pitnej vody pozornosť.

Pri výkone štátneho zdravotného dozoru pri odbere vzoriek vody z vodovodných kohútikov po určitej dobe stagnácie pre vybrané chemické ukazovatele kvality pitnej vody meď, olovo a nikel bolo zistené, že namerané hodnoty olova viacnásobne prekračovali prípustné limity, stanovené vo vyhláške Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 247/2017 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti o kvalite pitnej vody, kontrole kvality pitnej vody, programe monitorovania a manažmente rizík pri zásobovaní pitnou vodou. Odbery vzoriek pitnej vody boli realizované v objektoch, ktoré mali vnútorné rozvody pitnej vody z plastových materiálov (ich

kvalitu bolo možné preukázať z projektovej dokumentácie k výstavbe). Prekročenie prípustných limitov v ukazovateli olovo bolo preukázané vždy pri odbere vzorky pitnej vody po stagnácii. Pri odbere vzorky pitnej vody po odpúšťaní do ustálenia teploty nebolo preukázané prekročenie prípustného limitu v ukazovateli olovo. Z uvedeného je možné usudzovať, že kvalitu pitnej vody ovplyvňoval vodovodný kohútik alebo kovový pripojovací rozvod medzi kohútikom a vnútorným rozvodom vody. Vzhľadom k tomu, že išlo o objekty, uvedené do prevádzky cca pred 10 rokmi, nebolo možné zistiť pôvod výrobkov (vodovodného kohútika resp. pripojovacieho výrobku) a ani materiál, z ktorého je vyrobený.

Dokumentáciu k výrobkom určeným pre styk s pitnou vodou označených CE, ktoré boli legálne vyrobené alebo uvedené na trh v SR alebo v inom členskom štáte Európskej únie a Turecku (vyhovujúce pre styk s pitnou vodou) bude potrebné vyžadovať v novostavbách pri kolaudácii stavieb, pri ktorých sú ešte k dispozícii údaje o pôvode výrobku a údaje uvedené Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky v § 4 Označovanie výrobkov vyhlášky MZ SR č. 550/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na výrobky určené na styk s pitnou vodou. V dokumentácii sa bude zisťovať, či obsahuje údaje o posúdení migrácie olova do skúšobnej vody.

Zozbierané údaje budú slúžiť na posúdenie situácie na trhu v oblasti materiálov určených na styk s pitnou vodou v Slovenskej republiky a na prehodnotenie aktuálne platných legislatívnych požiadaviek pri ich uvádzaní na trh.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

1.5 MAPOVANIE AKTUÁLNEHO STAVU VÝSKYTU PESTICÍDNYCH LÁTOK A MIKROPOLUTANTOV V PITNÝCH VODÁCH

Cieľ

- získať informácie o výskyte pesticídnych látok a iných mikropolutantov v pitnej vode na Slovensku pre ich účinný monitoring,
- využiť získané dáta pri návrhu novej legislatívy v oblasti pitnej vody v súvislosti s transpozíciou pripravovanej európskej smernice pre vodu určenú na ľudskú spotrebu.

Anotácia

Pesticídy tvoria širokú a chemicky rôznorodú skupinu látok určenú najmä na ničenie škodcov, burín a k ochrane rastlín v poľnohospodárstve. Nežiaduce vplyvy samotných účinných pesticídnych látok, ale aj niektorých metabolitov pesticídov na zdravie sú významné a rôznorodé (poškodenie pečene, obličiek, karcinogénne pôsobenie, narušenie hormonálneho a reprodukčného systému a pod). Napriek tomu, že viaceré pesticídy (napr. atrazín, simazín, acetochlór atď) boli vzhľadom k preukázaným zdravotným rizikám v minulosti už zakázané a na území Slovenskej republiky nie sú autorizované žiadne prípravky s ich obsahom, monitorovanie podzemných a povrchových vôd potvrdzuje naďalej prítomnosť týchto perzistentných látok (vrátane metabolitov) vo vodách.

V roku 2019 vydal ÚVZ SR pre dodávateľov pitnej vody Odporúčaný postup pri zisťovaní a hodnotení pesticídov a ich metabolitov v pitnej vode a v jej zdrojoch, ktorý podrobnejšie upravuje postup pri kontrole resp. pri potvrdení prítomnosti pesticídov a zároveň obsahuje odporúčaný zoznam látok pre sledovanie vo vodách. Dokument bol vypracovaný v spolupráci s rezortom životného prostredia (zabezpečuje monitorovanie pesticídnych látok v podzemných a povrchových vodách) a s rezortom pôdohospodárstva (vykonáva schvaľovanie pesticídov, prípravkov na ochranu rastlín a dozor nad ich používaním). Aktualizáciu dokumentu na základe skúseností z monitorovania pesticídnych látok vo vodách (podzemných, povrchových aj pitných) a aktuálnych poznatkov v oblasti pesticídov zabezpečuje medzirezortná Pracovná skupiny pre aktualizáciu zoznamu pesticídnych látok pre

monitorovanie pitnej vody a jej zdrojov pod záštitou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky.

Na Slovensku nie sú k dispozícii údaje o výskyte látok typu endokrinných disruptorov, mikroplastov, liečiv a drog v pitnej vode. Ich sledovanie v pitnej vode ani v jej zdrojoch platné predpisy nevyžadujú. Návrh novej európskej smernice, ktorej prijatie sa predpokladá na konci roka 2020, zavádza monitorovanie ukazovateľov ako Bisfenol A a Súčet PFAS resp. ďalších látok, ktorých prítomnosť vyplynie z manažmentu rizík. V rámci projektu sa predpokladá spolupráca s expertmi v oblasti mikropolutantov z iných inštitúcií (STU Bratislava, VÚVH Bratislava a pod).

Odpočet plnenia:

Plnenie úlohy sa malo zabezpečovať odberom vzoriek vo VZ Behynce zamestnancami RÚVZ so sídlom v Banskej Bystrici, podľa usmernenia ÚVZ SR. V sledovanom roku sa z titulu šírenia pandémie na ochorenie COVID-19 úloha nezabezpečovala.

1.6 ROZŠÍRENIE SIETE MONITOROVACÍCH STANÍC NA SLEDOVANIE KONCENTRÁCIE BIOLOGICKÝCH ALERGIZUJÚCICH ČASTÍČ VO VONKAJŠOM OVZDUŠÍ

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je poskytovať presné a včasné informácie o obsahu alergizujúcich organických častíc - peľu a spór plesní v ovzduší. Podmienkou na naplnenie hlavného cieľa je rozšíriť existujúcu sieť peľových monitorovacích staníc na úroveň, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Obnova a dobudovanie technického, prístrojového a personálneho vybavenia infraštruktúry peľovej informačnej služby (PIS) zabezpečí adekvátny monitoring environmentálnych zdravotných rizík spôsobených výskytom biologických alergénov v ovzduší pre celé územie Slovenska, čím sa posilní základná úloha v oblasti ochrany a podpory verejného zdravia, a to prevencia.

Anotácia

Negatívny trend nárastu alergických ochorení – najmä polinóz sa stal podnetom pre lekárov, botanikov i aerobiológov iniciovať obnovenie a vybudovanie funkčnej siete monitorovacích staníc peľovej informačnej služby (PIS).

Na Slovensku peľový monitoring od roku 2006 zabezpečuje sieť monitorovacích staníc pod gestorstvom orgánov verejného zdravotníctva. V roku 2019 na Slovensku pracovalo sedem staníc peľovej informačnej služby (PIS), z toho šesť v sieti RÚVZ.

Úrad verejného zdravotníctva SR úspešne získal v 4 kvartáli 2019 nenávratný finančný príspevok v rámci OP Kvalita životného prostredia pre národný projekt „Rozšírenie siete monitorovacích staníc na sledovanie koncentrácie alergizujúcich častíc“ (ďalej len „projekt“).

Pomocou projektu sa rozšíri už existujúca sieť 6 peľových monitorovacích staníc na úroveň 12 peľových staníc, ktorá je nevyhnutná pre presné a komplexné vyhodnocovanie peľovej situácie v jednotlivých regiónoch Slovenska. Bude tým zabezpečený adekvátny monitoring pre celé územie Slovenska a verejnosť bude mať prístup k adekvátnym informáciám. Kvalitné poznanie aktuálnej situácie na úrovni prevencie zlepší povedomie a pripraví alergikov na situácie ako predchádzať sprievodným ochoreniam a znižuje riziko vzniku negatívnych dopadov na ich zdravie a bežný či pracovný život.

Súčasťou realizácie projektu je aj systém včasného varovania (vrátane mobilnej aplikácie), ktorý umožní obyvateľom interaktívne si preveriť situáciu v lokalite ako aj automatizovanými hláseniami získať informácie. Prostredníctvom notifikačného systému budú všetky zariadenia automaticky a bezplatne notifikované o zistenom riziku v danej

lokalite a o jej predpokladanom vývoji. Aplikácia bude v priamej interakcii s obyvateľmi a poskytne obyvateľom informácie o zmenách v peľovej situácii na území SR rovnako o sezónnych rizikách a odporúčaní ako sa vyhnúť negatívnym dopadom na ich zdraví.

V praxi aplikácia umožní obyvateľom interaktívne si preveriť situáciu v lokalite ako aj automatizovanými hláseniami získať informácie. Obyvatelia budú aktuálne informovaní o zmenách v peľovej situácii na území SR rovnako o sezónnych rizikách a odporúčaní ako sa vyhnúť negatívnym dopadom na ich zdraví. Aplikácia bude zadarmo. Aplikácia resp. kompletný systém monitorovania a varovania bude komplexne dostupný v plne funkčnej prevádzke cca koncom roku 2021, avšak jednotlivé časti budú parciálne spúšťané resp. testované aj priebežne, o spúšťaní jednotlivých fáz budeme verejnosť priebežne informovať.

Národný projekt je odpoveďou na zmenu životného prostredia a životného štýlu, ktoré prispievajú k zmenám života alergikov, avšak informácie získané pomocou siete monitorovacích staníc budú zároveň slúžiť aj ako otvorená databáza údajov pre odbornú verejnosť za účelom ďalšieho rozvoja v tejto oblasti.

Realizácia projektu je naplánovaná na obdobie 2020-2022. Samotná implementácia projektu začala v januári 2020.

Odpočet plnenia:

V roku 2021 bol projekt pozastavený, preto oddelenie HŽPaZ nezabezpečilo plnenie danej úlohy. V danom roku nebola vytvorená peľová stanica v lokalite Rimavská Sobota, ani nebolo zabezpečené technické a prístrojové vybavenie peľovej stanice, vrátane zaškolenia zamestnanca.

2. ODBOR PREVENTÍVNEHO PRACOVNÉHO LEKÁRSTVA A TOXIKOLÓGIE

2.1 ZNIŽOVANIE MIERY ZDRAVOTNÝCH RIZÍK ZAMESTNANCOV Z PRACOVNÉHO PROSTREDIA, PRACOVNÝCH PODMIENOK A SPÔSOBU PRÁCE

2.1.1 Znižovanie miery zdravotných rizík (rizikové práce)

Odpočet plnenia:

- zisťovanie údajov o počte exponovaných zamestnancov

K 31.12.2021 evidujeme spolu 39 firiem, u ktorých sú vyhlásené rizikové práce (24 v okrese Rimavská Sobota a 15 v okrese Revúca). Počet exponovaných pracovníkov je 1 201 (490 v okrese Rimavská Sobota a 711 v okrese Revúca).

Vývoj počtu subjektov „s rizikovými pracoviskami“ je uvedený v grafe č. 1 – trend vývoja je klesajúci.

- zisťovanie údajov o počte nových rizikových prác

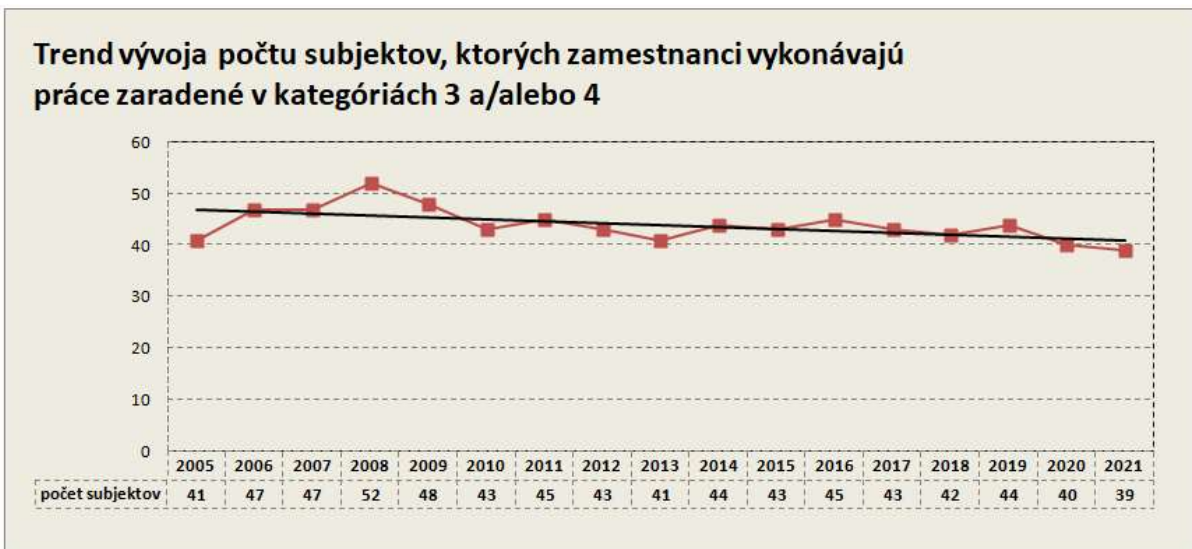
Rozhodnutie o zaradení činností do rizikových prác „nové rizikové práce“ bolo k 31.12.2021 vydané pre 3 subjekty, z toho 2 v okrese Rimavská Sobota a 1 subjekt v okrese Revúca.

- zisťovanie údajov o počte a druhu sankcií

Pre subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami nebolo v roku 2021 vydané rozhodnutie na uloženie sankcie.

- zisťovanie údajov o počte a druhu sankcií

Pre subjekty s vyhlásenými rizikovými prácami nebolo v roku 2021 vydané rozhodnutie na uloženie sankcie.

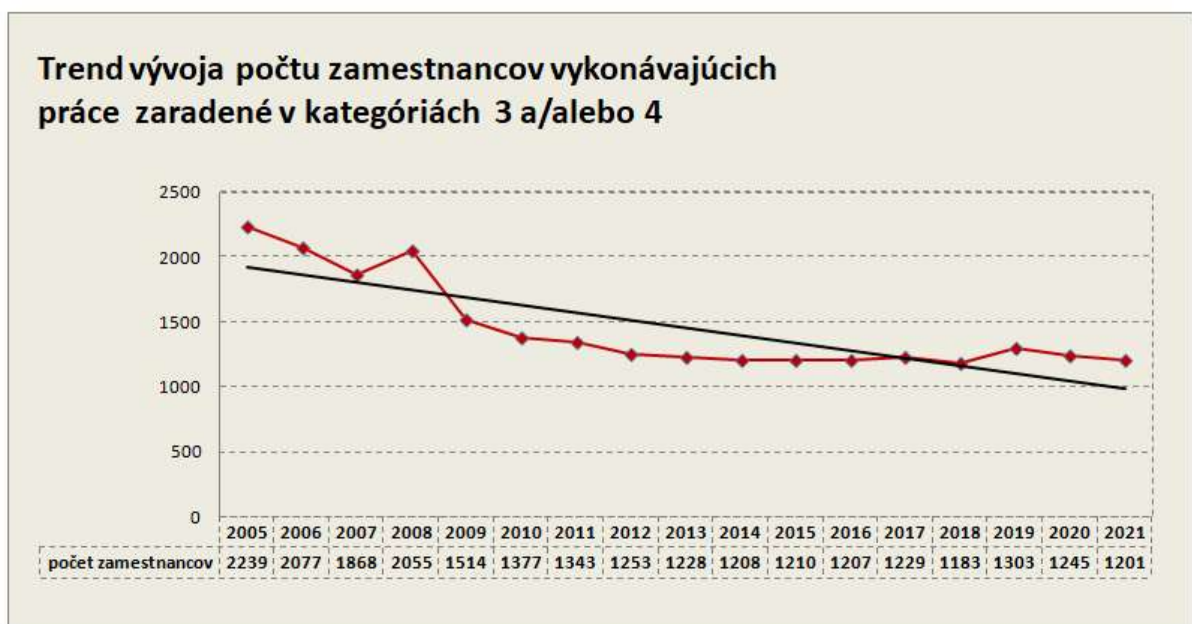

Graf. č. 1

- *sledovať vývoj zmien počtu zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce*

V porovnaní s rokom 2020 došlo k poklesu počtu evidovaných firiem o 1 subjekt a k poklesu počtu exponovaných pracovníkov celkom o 44 (v 3. kategórii nárast o 31 pracovníkov a v 4. kategórii pokles o 75 pracovníkov).

Trend vývoja počtu zamestnancov v období 2005-2021 uvádza graf č. 2 – trend vývoja je klesajúci.

Graf. č. 2

- *vkladať údaje do registra „matric expozičie profesií“ podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR*

V roku 2021 nebol zriadený centrálny register matric a ani nebolo doručené žiadne usmernenie, podľa ktorého by mali úrady postupovať.

- *viest' údaje o podmienkach práce u prípadov ohrozenia chorobou z povolania a u priznaných prípadov s chorobou z povolania*

V roku 2021 bolo priznaných 10 chorôb z povolania, ohrozenie chorobou z povolania priznané nebolo. RÚVZ vedie register prípadov v písomnej forme aj v programe ASTR. Z 10 priznaných ochorení 4 boli prešetrené v roku 2021, u ostatných sa jednalo o hlásenie choroby z povolania, pričom prešetrenie bolo vykonané v 5 prípadoch v roku 2020 a v 1 prípade v roku 2017. Dvaja zamestnanci, u ktorých boli priznané choroby z povolania a prípady boli prešetrené v roku 2021, pracovali na rizikových pracoviskách (fyzická záťaž kategórie 3, vibrácie kategórie 3), 2 vykonávali prácu s prvkami JNDZ, práca nebola zaradená ako riziková. Zo skôr prešetrených prípadov sa v 1 prípade jednalo o zamestnanca pracujúceho v riziku vibrácií kategórie 3.

- ***tvoriť databázu údajov o hluku a vibráciách z často používaných strojov, nástrojov a zariadení podľa usmernenia odboru PPL ÚVZ SR***

Databáza nebola vytvorená, nakoľko nie je zriadený centrálny register matric a nebolo vydané usmernenie základných požiadaviek na údaje pre vkladanie do tohto registra.

- ***zúčastňovať sa konzultačných porád na RÚVZ v sídle kraja***

V roku 2021 neboli organizované konzultačné porady v sídle kraja.

2.1.2 Znižovanie zdravotných rizík z látok a zmesí klasifikovaných ako toxické

Odpočet plnenia:

- ***výkon ŠZD zameraného na plnenie opatrení na ochranu zdravia pri práci s toxickými látkami a zmesami***

K 31.12.2021 evidujeme 41 subjektov so 45 prevádzkami, resp. pracoviskami, kde sa používajú toxické a/alebo veľmi toxické chemické látky a zmesi, čo znamená, že v počte evidovaných subjektov došlo k zníženiu o 6.

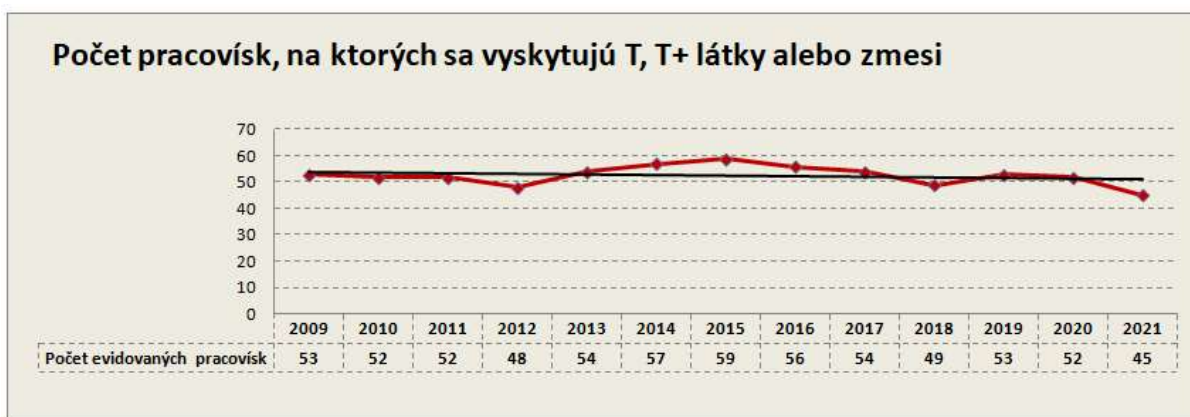
Počet exponovaných zamestnancov na pracoviskách je 211 (95 v okrese Rimavská Sobota a 116 v okrese Revúca). V porovnaní s rokom 2020 došlo k navýšeniu počtu exponovaných zamestnancov o 1.

V priebehu roka 2021 bol vykonaný ŠZD len v 1 prípade z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 a z toho dôvodu neboli distribuované na pracoviská ani kontrolné listy. Informácie o zmenách v počte evidovaných prevádzok a v počte exponovaných zamestnancov boli získané v prevažnej miere z telefonických konzultácií a mailovej komunikácie.

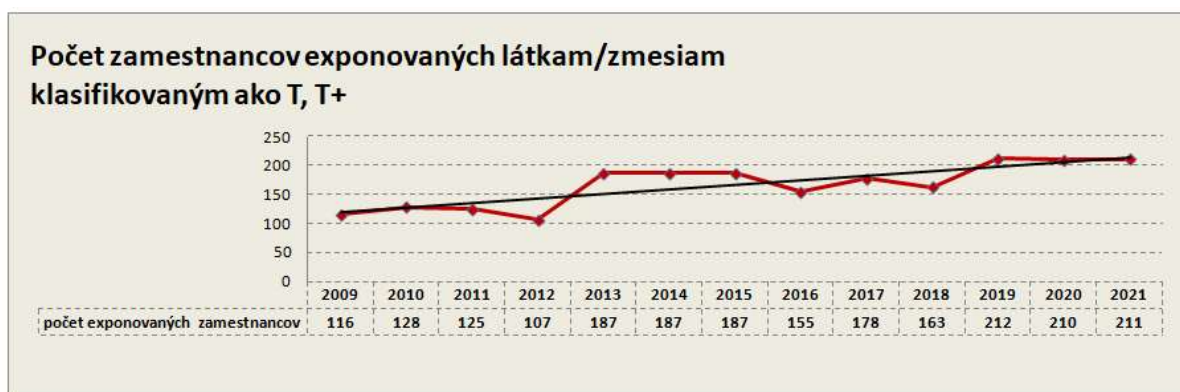
Trend vývoja počtu evidovaných pracovísk a počtu exponovaných zamestnancov, ktoré používajú veľmi toxické a/alebo toxické látky a zmesi v sledovaných rokoch dokumentujú grafy č. 3 a č. 4.

- ***výkon ŠZD nad chemickou ochranou rastlín***

K 31.12.2020 bola evidovaná 1 prevádzka poľnohospodárskeho družstva, ktorá v rámci CHOR používala prípravok klasifikovaný ako toxický. V roku 2021 už predmetná prevádzka v rámci CHOR nepoužívala prípravky klasifikované ako toxické, preto bola z evidencie vylúčená (ako je uvedené vyššie).

Graf č. 3

Graf č. 4

2.1.3 Znižovanie zdravotných rizík z karcinogénnych a mutagénnych faktorov vrátane azbestu a z látok poškodzujúcich reprodukciu a narúšajúcich endokrinný systém

Odpočet plnenia:

- *vedenie databázy organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi a kde sa vyskytujú pracovné procesy s rizikom chemickej karcinogenity*

Oddelenie PPLaT vedie databázu organizácií, v ktorých sa pracuje s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi. V databáze je vedených 30 subjektov v okrese Rimavská Sobota a 12 v okrese Revúca.

- *vedenie databázy výkonu búracích prác s expozíciou azbestu*

Oddelenie PPLaT vedie databázu organizácií, ktoré vykonávajú práce spojené s likvidáciou azbestu. V roku 2021 búracie práce spojené s likvidáciou azbestu vykonalo 10 subjektov.

- *výkon ŠZD na vybraných pracoviskách, vrátane azbestu*

Z celkového počtu evidovaných subjektov s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi 52, bol vykonaný ŠZD u 6 subjektov, čo predstavuje 11,5 % skontrolovaných prevádzok z celkového počtu prevádzok.

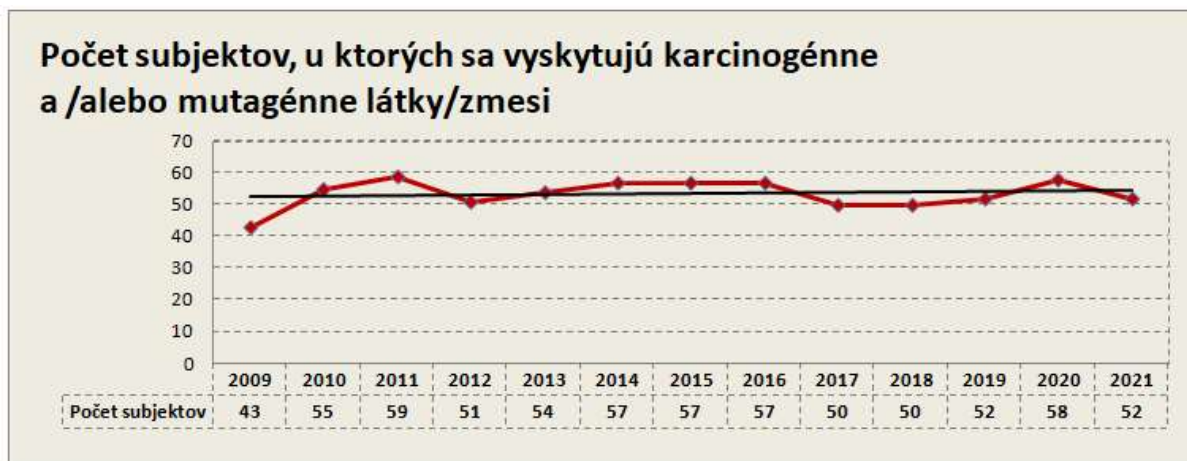
- *získanie údajov o počtoch zamestnancov vykonávajúcich rizikové práce s karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi podľa kategórií rizika*

Z celkového počtu evidovaných subjektov sú rizikové pracoviská – faktor chemickej karcinogenity vyhlásené v 5 organizáciách a spoločnostiach, z toho 3 v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca.

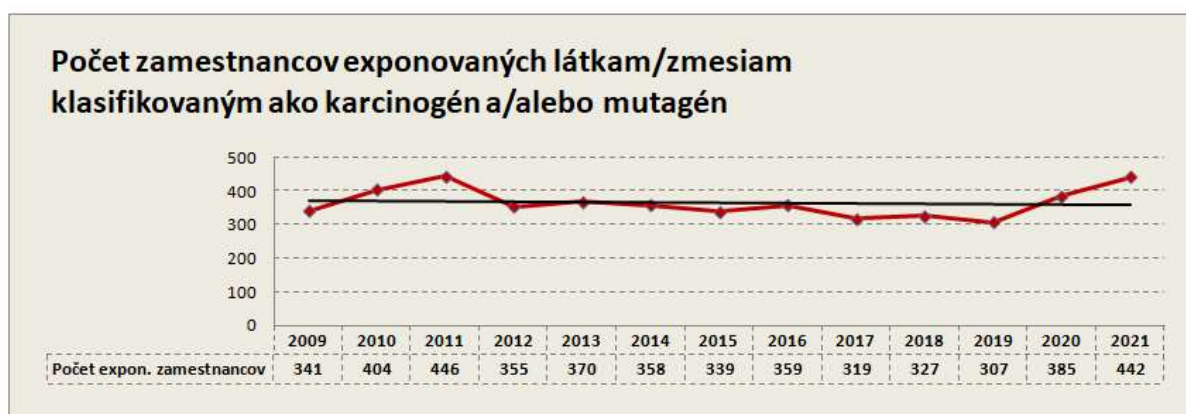
Spolu na rizikových pracoviskách – faktor chemický karcinogén/proces s rizikom chemickej karcinogenity pracuje 55 zamestnancov z toho 29 žien.

- *o vývoji zmien a trendov v porovnaní s predchádzajúcimi rokmi*

RÚVZ eviduje 52 prevádzok, v ktorých sú zamestnanci vystavení karcinogénnym/mutagénnym faktorom pri práci. V porovnaní s rokom 2020 došlo k zníženiu evidovaných subjektov o 6 a zvýšeniu počtu exponovaných zamestnancov o 57.

Graf č. 5

Graf č. 6

- *získanie údajov o látkach poškodzujúcich reprodukciu a látkach narúšajúcich endokrinný systém*

Oddelenie PPLaT eviduje 32 subjektov, v ktorých zamestnanci manipulujú s látkami poškodzujúcimi reprodukciu. Údaje sa zisťujú v rámci výkonu ŠZD. Jedná sa o nasledovné látky, resp. zmesi:

- v rámci laboratórnych chemikálií: dusičnan olovnatý, Fischerovo činidlo B, síran kobaltnatý, chlorid kobaltnatý, tetraboritan sodný bezvodý, toluén, chloroform, kyselina boritá, cykloheximid, dvojchróman draselný, test na oxid chloričitý, boritan sodný bezvodý; v 1 prípade sa v laboratóriu testuje carbores P, F112M,
- látky obsiahnuté v reagenčnom aparáte lekární (dvojchróman draselný, oxid olovičitý, dusičnan olovnatý, tiomočovina roztok),
- trhaviny - elektrická rozbuška (DEM-S, PENTRIT, HEXOGÉN, DEP-S), sypká banská skálna trhavina DAP-K,
- prípravky na chemickú ochranu rastlín (calypso 480 SC, Basta 15, Capalo),
- dezinfekčný prostriedok Ozonit.

2.2 INTERVENCIE NA PODPORU ZDRAVIA PRI PRÁCI

2.2.1 Zdravé pracoviská

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

2.2.2 Európska informačná kampaň Európskej agentúry pre BOZP (OSHA Bilbao) zameraná na prevenciu zdravotných a bezpečnostných rizík pri práci

Odpočet plnenia:

- *informačné aktivity pre zamestnávateľov a zamestnancov*

V rámci prevencie zdravotných rizík pri práci sa uskutočňuje poradenstvo pre zamestnávateľov, zamestnancov. V roku 2021 vykonali zamestnanci oddelenia PPLaT 752 individuálnych konzultácií a v rámci skupinového poradenstva bola vykonaná 1 prednáška pre zamestnancov činných v chemickej ochrane rastlín s počtom zúčastnených 26.

- *realizáciu spoločných previerok s IP podľa pokynov krajského pracoviska a ÚVZ SR*

Spoločná previerka RÚVZ a orgánu IP bola vykonaná dňa 16.09.2021 na pracoviskách prevádzky spoločnosti BUDIŠ a.s., Dubové, Prevádzka BUDIŠ Tornaľa, na základe výberu IP.

- *zapojenie sa do Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci*

Z dôvodu nepriaznivej epidemiologickej situácie v súvislosti s ochorením COVID-19 neboli zabezpečované aktivity v rámci kampane Európskeho týždňa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.

3. ODBOR HYGIENY VÝŽIVY, BEZPEČNOSTI POTRAVÍN A KOZMETICKÝCH VÝROBKOV

3.1 MONITORING PRÍJMU KUCHYNSKEJ SOLI

Cieľ

Dosiahnuť postupné znižovanie príjmu soli v nadväznosti na prijaté úlohy v oblasti rizikových faktorov vo výžive.

Anotácia

Sol' je jedným z hlavných rizikových faktorov vo výžive a jej nadmerný príjem je spojený s výskytom KVO. Ako rizikový faktor je indikovaný vo viacerých dokumentoch (napr. WHO Akčný plán pre výživu a potraviny 2016 – 2020, Viedenská deklarácia pre výživu). V oblasti vládou SR (uznesenie č.117 z 8. 3. 2017) prijatého Akčného plánu pre potraviny a výživu na roky 2017 – 2025 sa bude pokračovať v aktivitách na dosiahnutie cieľa prostredníctvom monitoringu - postupné zníženie príjmu soli na 5 g na deň u dospelaj populácie so zameraním sa na hotové pokrmy, chlieb a pečivo v spoločnom stravovaní so zameraním na uzavretý systém spoločného stravovania napr. zariadenia sociálnych služieb a stravovacie zariadenia v nemocničných zariadeniach.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

3.2 MONITORING BEZPEČNOSTI PET FLIAŠ Z RECYKLOVANÝCH PLASTOV

Cieľ

Monitoring bezpečnosti PET fliaš vyrábaných s rôznym podielom recyklovaného vstupného materiálu (regranulátu) z hľadiska možnej migrácie látok (monoméry, neúmyselne pridané látky – degradačné, reakčné produkty a nečistoty). Cieľom projektu je kontrola bezpečnosti vstupných surovín (regranulátov) ako aj finálnych výrobkov - PET fliaš vyrábaných v SR, na Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky výrobu ktorých bol použitý recyklovaný vstupný materiál a tým zabezpečenie ochrany zdravia ľudí.

Anotácia

V súlade s celoeurópskym trendom zameraným na zvyšovanie podielu recyklovaných plastov v PET fľašiach, vyplýva povinnosť výrobcov zvyšovať obsah regranulátu vo finálnych výrobkoch. Z prijatej „Európskej stratégie pre plasty v obehovom hospodárstve“ vyplýva povinnosť vyššej miery recyklácie a povinné používanie regranulátu v podiele 25% do roku 2025 a v podiele 30% do roku 2030. Z nariadenia Komisie (ES) č. 282/2008 o plastových materiáloch a predmetoch určených na styk s potravinami vyplýva povinnosť vykonávať audit u výrobcov vstupných surovín (regranulát) ako aj finálnych výrobkov (PET fľaše) za účelom overenia možnej migrácie kontaminantov vyplývajúcich z použitých vstupných surovín ako aj degradačných produktov, reakčných produktov, iných NIAS (neúmyselne pridaných látok) a kontrolu efektivity dekontaminačného procesu tak, aby bola zaručená zdravotná bezpečnosť PET fliaš v súlade s čl. 3 nariadenia EP a Rady č. 1935/2004.

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nie je riešiteľským pracoviskom

4. ODBOR HYGIENY DETÍ A MLÁDEŽE

4.1 AKTIVITY PREVENČIE DETSKEJ OBEZITY V KONTEXTE PLNENIA NÁRODNEHO AKČNÉHO PLÁNU V PREVENČII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025 (NAPPO)

Cieľ

Cieľom aktivít je komplexným výkonom štátneho zdravotného dozoru, realizáciou výchovných aktivít v oblasti edukácie matiek cestou materských centier a detí a mládeže cestou zariadení pre deti a mládež prispieť k zníženiu výskytu detskej obezity.

Anotácia

V súvislosti s epidemickým nárastom prevalencie obezity v celosvetovom meradle vláda Slovenskej republiky schválila Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025, ktorého súčasťou sú úlohy a aktivity, zamerané na zníženie výskytu obezity detskej a dorastovej populácie. Zlé stravovacie návyky a nízka fyzická inaktivita predstavujú významné faktory obezity u dospelých, rovnako ako aj u detí a mladých ľudí. Uvedené faktory vedú k nadhmotnosti a obezite a v dôsledku toho sa môžu uplatniť nezávislé rizikové faktory chronických neprenosných ochorení.

Súčasťou projektu je aj získavanie údajov o antropometrických charakteristikách detí vybraných vekových skupín v súvislosti so stúpajúcim trendom výskytu obezity prostredníctvom projektu COSI. V roku 2019 sa bude realizovať druhá etapa tohto projektu v nadväznosti na predchádzajúcu etapu, realizovanú v roku 2015.

Odpočet plnenia:

a) Podpora zdravého štartu do života

Počet edukovaných matiek – 0, v podmienkach nášho regiónu neexistujú materské centrá, sú zriadené a prevádzkované len detské kútiky.

b) Podpora zdravšieho prostredia v školách

Pri výkone ŠZD sa v školských bufetoch sleduje predávaný sortiment ako aj percentuálny podiel komodít s vysokým obsahom energie a soli. V priebehu roka bola vykonaná jedna kontrola v školskom bufete. Pri výkone ŠZD nebolo zistené porušovanie platnej legislatívy.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sleduje aj počet zariadení s automatmi, celkom je v 11 školských zariadeniach prevádzkovaných 7 automatov pri ZŠ a 4 pri SŠ, z toho v 4 prípadoch ide o automaty na pitnú vodu, 1 na mlieko a mliečne nápoje a 6 na nealkoholické nápoje. Celkový počet výkonov - 8.

V súvislosti s aktuálnou epidemiologickou situáciou a výskytom ochorenia COVID-19 neboli vykonané edukačné aktivity žiakov na školách v rámci „Školského programu“.

V hodnotenom roku sa sledovala aj pestrosť jedálnych lístkov a rešpektovanie legislatívnych zásad ich zostavovania čo je samostatne popísané v úlohe č.4.3.

Pitný režim žiakov sa pravidelne sleduje pri výkone ŠZD na školách ako aj v zariadeniach spoločného stravovania, v hodnotenom roku sa pitný režim sledoval v rámci hodnotenia jedálnych lístkov na 3 základných školách. Zo záverov vyplynulo, že v rámci pitného režimu sa deťom podáva viac sladených nápojov ako nesladených.

V rámci výkonu ŠZD sa samostatne sledujú aj podmienky pre prípravu diétného stravovania – v hodnotenom roku sa takáto forma nevyužíva, diétno stravovanie detí je riešené len individuálnou donáškou.

c) Poskytovať nutričné vzdelávanie odborným zamestnancom školského stravovania v rámci projektov profesijných združení

V hodnotenom roku sa nerealizovali školenia pracovníkov školského stravovania, samostatné edukačné aktivity pracovníkov školského stravovania sa vykonávajú pri ŠZD a ÚK podľa aktuálnych zistení a v prípade závažných nedostatkov sa spolupracuje so zodpovedným zamestnancom na regionálnej úrovni.

d) Podpora pohybových aktivít

V hodnotenom roku boli sledované a hodnotené podmienky pre telesnú výchovu na 13 základných školách a 2 stredných školách, vykonali sa kontroly telocviční, vonkajších ihrísk a hracích plôch. Celkom výkonov 15.

e) Monitoring antropometrických ukazovateľov vybraných vekových skupín detí školského veku

V hodnotenom roku sa meranie antropometrických ukazovateľov u detí nerealizovalo.

4.2 HYGIENICKÁ ÚROVEŇ DETSKÝCH PIESKOVÍSK V AREÁLOCH MŠ A V RÁMCI OBČIANSKEJ VYBAVENOSTI

Cieľ

Cieľom projektu je priebežná starostlivosť o hygienickú úroveň pieskovísk ako prevencie vzniku možného ochorenia detí v dôsledku mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia piesku

Anotácia

Sezónne (v jarých až jesenných mesiacoch) aktuálne vystupuje do popredia problematika detských pieskovísk, keďže počas teplých dní tu deti so svojimi rodičmi trávia pomerne veľa času. Hranie sa detí na pieskoviskách však prináša so sebou viaceré zdravotné riziká, vyplývajúce z mikrobiálneho a parazitárneho znečistenia, ako aj riziko mechanického poranenia.

Najčastejším zdrojom parazitárnych infekcií sú exkrementy psov a mačiek, ktoré môžu za určitých okolností spôsobiť ochorenia ako toxokaróza, toxoplazmóza, nákaza detskou

pásomnicou, echinokokóza, enterobióza, ascaridóza a trichurióza. Z mikrobiálnych nákaz prichádza do úvahy najmä salmonelóza.

Prostredníctvom výkonu štátneho zdravotného dozoru sa realizuje kontrola dodržiavania legislatívnych požiadaviek v zmysle vyhlášky MZ SR č. 521/2007 Z.z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská. Súčasťou kontroly kvality piesku je odber vzoriek na laboratórne vyšetrenie vybraných indikátorov mikrobiologického a parazitárneho znečistenia.

Odpočet plnenia:

Na základe požiadaviek z realizačných výstupov rozpracovaného projektu v rámci I. etapy bol vykonaný odber vzoriek piesku v celkovom počte 20, z toho 10 vzoriek na mikrobiologické vyšetrenie a 10 vzoriek na parazitologické vyšetrenie. Na základe výsledkov analýz odobratých vzoriek piesku z akreditovaného laboratória pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici bolo zistené, že 8 vzoriek z pieskovísk určených na hranie detí nevyhovovalo požiadavkám a 12 vzoriek vyhovovalo požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Prehľad počtu odobratých vzoriek piesku v rámci I. etapy je uvedený v tabuľke č. 1.

Tabuľka č. 1

Miesto odberu (okres)	Spolu	Počet vyšetrených vzoriek piesku		
		z toho nevyhovujúcich z dôvodu nálezu:		
		TTK baktérií a FS	Salmonella species	Geohelminty (vajčka, larvy)
Rimavská Sobota	20	3	0	5
Spolu	20	3	0	5

Vzhľadom k tomu, že 5 vzoriek nevyhovovalo pre nález parazitov (ďalej len P) a 3 vzorky pre mikrobiologický nález (ďalej len M) bolo vydaných 6 rozhodnutí(2x pre P a M, 3x pre P, 1 x pre M) – zákazov prevádzkovania pieskovísk a ich využívania na hranie detí do doby zabezpečenia tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia detí.

V rámci II. etapy projektu bol vykonaný odber vzoriek piesku v celkovom počte 20, z toho 10 na mikrobiologické vyšetrenie a 10 vzoriek na parazitologické vyšetrenie. Na základe výsledkov analýz odobratých vzoriek piesku z akreditovaného laboratória pri Regionálnom úrade verejného zdravotníctva so sídlom v Banskej Bystrici bolo zistené, že 3 vzorky z pieskovísk určených na hranie detí nevyhovovali požiadavkám a 17 vzoriek vyhovovalo požiadavkám ustanoveným vo vyhláške MZ SR č.521/2007 Z. z. o podrobnostiach o požiadavkách na pieskoviská.

Prehľad počtu odobratých vzoriek piesku v rámci II. etapy je uvedený v tabuľke č. 2.

Tabuľka č. 2

Miesto odberu (okres)	Spolu	Počet vyšetrených vzoriek piesku		
		z toho nevyhovujúcich z dôvodu nálezu:		
		TTK baktérií a FS	Salmonella species	Geohelminty (vajčka, larvy)
Rimavská Sobota	12	0	0	1
Revúca	8	1	0	1
Spolu	20	1	0	2

Vzhľadom k tomu, že 2 vzorky nevyhovovali pre nález parazitov (ďalej len P) a 1 vzorka pre mikrobiologický nález (ďalej len M) boli vydané 3 rozhodnutia (1x pre M, 2x pre P) – zákazov prevádzkovania pieskovísk a ich využívania na hranie detí do doby zabezpečenia tak, aby nepredstavovali riziko ohrozenia zdravia detí.

Pri výkone ŠZD boli zisťované čiastočné nezhody s požiadavkami vyhlášky, v niektorých prípadoch sa nevedie dokumentácia o čistení a udržiavaní pieskovísk, bol zistený nedostatok piesku v pieskovisku ako aj chýbanie prekrytia pieskoviska.

Po ukončení druhej etapy bola zaslaná záverečná správa gestorovi.

4.3 HODNOTENIE JEDÁLNYCH LÍSTKOV MŠ A ZŠ

Cieľ

Cieľom projektu je zmapovanie situácie v oblasti dodržiavania všeobecných zásad pre zostavovanie jedálnych lístkov v zariadeniach spoločného stravovania detí MŠ a ZŠ a zistiť frekvenciu podávania vybraných druhov potravín (pokrmov).

Anotácia

Plnohodnotný, nutrične vyvážený jedálny lístok, je dôležitým nástrojom pre napĺňanie výživových požiadaviek pre jednotlivé vekové skupiny stravníkov. Zásady zostavovania jedálnych lístkov patria do kompetencií rezortu školstva v zmysle prílohy č.1 vyhlášky MŠ SR č.330/2009 Z.z. o zariadení školského stravovania, ktoré boli odsúhlasené orgánom verejného zdravotníctva SR č. ÚVZ SR HDM/8236/17004/2007.

Pri hodnotení jedálnych lístkov (každý rok v 3 vybraných zariadeniach) sa využije bodový systém koeficientu a pre frekvenciu podávania vybraných druhov potravín z mesačných výdajok sa využije vypracovaná metodika bodového systému, na základe ktorého sa budú slovne hodnotiť školské jedálne motivačným spôsobom tak, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok

Odpočet plnenia:

V zmysle metodiky k realizácii projektu boli v mesiaci október a november odobraté a vyhodnotené jedálne lístky z troch základných škôl (Základná škola P. Dobšinského Rimavská Sobota, Základná škola Klokočova, Hnúšťa a Základná škola J.A. Komenského, Revúca).

Výsledky bodového hodnotenia pestrosti podávania vybraných druhov potravín/pokrmov a výpočet koeficientu frekvencie sú spracované v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka výsledkov

	Október 2021		November 2021	
	Bodové hodnotenie obedy	KP	Bodové hodnotenie obedy	KP
ZŠ P. Dobšinského Rimavská Sobota	9 (dobrý)	0,83	8 (dobrý)	0,69
ZŠ Klokočova, Hnúšťa	11 (veľmi dobrý)	0,71	11 (veľmi dobrý)	0,87
ZŠ J.A. Komenského Revúca	11 (veľmi dobrý)	0,87	10 (dobrý)	0,83

Pri hodnotení koeficientu pestrosti bodovým systémom, kde sa hodnotil samostatne každý pokrm obeda – polievka, hlavné jedlo, príloha a pod., bolo zistené, že pestrosť vo všetkých hodnotených školských zariadeniach bola vyhovujúca v oboch mesiacoch.

Pri hodnotení frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov boli zistené nasledovné odchýlky od metodiky:

- do jedálnych lístkov sa minimálne zaraďujú obilninové závary (proso, vločky, krúpy, pohánka, bulgur a pod.),

- bola nedostatočná frekvencia podávania rýb a hydiny na úkor bravčového mäsa, strukovín a zeleniny či už čerstvej alebo tepelne upravenej,
- prekračuje sa podávanie sladkých jedál vo všetkých hodnotených zariadeniach,
- strieda sa podávanie nesladených nápojov so sladenými nápojmi.

Výsledky hodnotenia frekvencie podávania vybraných druhov potravín/pokrmov a koeficientu pestrosti boli spracované do správy a predložené gestorovi. Na každé zariadenie, kde sa projekt realizoval, bolo zaslané aj slovné hodnotenie jedálnych lístkov, aby sa dosiahol v zariadení nutrične vyvážený jedálny lístok.

4.4 ÚRAZY U DETÍ V SR

Cieľ

Cieľom projektu je formou spolupráce s NCZI a regionálnymi nemocnicami získať vybrané informácie, týkajúce sa problematiky úrazov detí na Slovensku.

Anotácia

NCZI má v zmysle príslušnej legislatívy v správe Národné registre, medzi ktoré patrí aj Národný register úrazov, vyžadujúci poskytnutie ústavnej zdravotnej starostlivosti s hlásením úrazov detí. Nakoľko klinickí lekári z dôvodu zaneprázdnenosti nehlásia reálny počet úrazov, uzavrela sa dohoda o spolupráci medzi NCZI, Sekciou zdravia MZ SR a ÚVZSR v oblasti zberu vybraných informácií o úrazoch detí v SR.

Odpočet plnenia:

Projekt sa v hodnotenom roku nerealizoval.

5. ODBOR OCHRANY ZDRAVIA PRED ŽIARENÍM

5.1 SLEDOVANIE A HODNOTENIE VEĽKOSTI OŽIARENIA PACIENTOV Z LEKÁRSKEHO OŽIARENIA

5.2 CIELENÉ VYHLADÁVANIE RÁDIOAKTÍVNYCH ŽIARIČOV A RÁDIOAKTÍVNEHO MATERIÁLU A VYPRACOVANIE POSTUPOV NA RIEŠENIE KRÍZOVÝCH SITUÁCIÍ SÚVISIACICH S NELEGÁLNYM NAKLADANÍM S RÁDIOAKTÍVNYM MATERIÁLOM

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko

6. ODBOR EPIDEMIOLOGIE

6.1 NÁRODNÝ IMUNIZAČNÝ PROGRAM SR (NIP SR)

Cieľ

1. rozvoj a skvalitnenie prevencie ochorení preventabilných očkovaním, očkovania, očkovania a monitorovania indikátorov imunizácie;
2. príprava stratégií a opatrení pre NIP SR a odporúčaní na ich vykonávanie;
3. zhromažďovanie údajov, monitorovanie ochorení preventabilných očkovaním;
4. zlepšenie informovanosti a poznatkov populácie o problematike imunizácie;
5. odstránenie rozdielov v zaočkovaní, ktoré existujú najmä v ťažko dostupných marginálnych skupinách obyvateľstva (rómske komunity, migranti);

6. surveillance a kontrola ochorení preventabilných očkovaním v súlade s odporúčaniami ECDC a WHO, (eliminácia osýpok, rubeoly, eradikácia poliomyelitídy);
7. aktivity zamerané na udržanie vysokej zaočkovanosti detskej i dospeljej populácie prostredníctvom výchovy odborných pracovníkov na všetkých úrovniach, laickej verejnosti, najmä mladých rodičov a médií;
8. aktívna činnosť „Poradní očkovania“;
9. príprava registra očkovaných osôb

Anotácia

Pravidelné povinné očkovanie sa v Slovenskej republike vykonáva proti desiatim prenosným ochoreniam a to proti detskej obrne, záškrtu, tetanu, čiernemu kašľu, hemofilovým invazívnym infekciám, vírusovej hepatitíde typu B, osýpkam, ružienke, mumpsu a pneumokokovým invazívnym infekciám. Očkovacie schémy sú súčasťou očkovacieho kalendára na rok 2021, vypracovaného v súlade so zákonom č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a odporúčaniami WHO, určených na povinné očkovanie detí. Cieľom špecifickej prevencie je podstatná redukcia eliminácia až eradikácia výskytu vybraných ochorení preventabilných očkovaním, a tým zlepšenie kvality života pri udržaní minimálne 95 % zaočkovanosti na celoslovenskej, krajskej a okresnej úrovni. Tento projekt je súčasťou Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovanému akčnému plánu – Národný imunizačný program SR.

Odpočet plnenia:

V roku 2021 sa pri vykonávaní a kontrole očkovania postupovalo v súlade s očkovacím kalendárom na rok 2021 pre povinné pravidelné očkovanie osôb, ktoré dosiahli určený vek platný od 1.1.2021, ktorý bol vypracovaný ÚVZ SR v súlade s § 5 zákona č. 355/2007 Z.z. a §5 až §6 vyhlášky MZ SR č. 585/2008, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prevencii a kontrole prenosných ochorení v znení vyhlášky č.544/2011 Z.z.

Kontrola povinného očkovania detskej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca sa uskutočnila vzhľadom na pandémiu Covid 19 administratívnou formou v mesiaci september 2021 a bola vykonaná v zmysle usmernenia hlavného hygienika SR zo dňa 31.8.2021 pod značkou OSIO/8256/2021 RZ-40164/2021za obdobie od 1.9.2020 do 31.8.2021.

Zaočkovanosť detskej populácie v rámci povinného očkovania v okrese Rimavská Sobota (17 obvodov) a Revúca (12 obvodov) v sledovanom období neklesla pod 95%. Pri jednotlivých druhoch očkovania sa zaočkovanosť pohybovala v okrese Rimavská Sobota v rozpätí od 98,15% - 100%a v okrese Revúca v rozpätí od 96,21 – 99,82 %. Z iných druhov očkovania u detí do 15 rokov života bolo v okrese Rimavská Sobota najviac detí zaočkovaných proti HPV infekcii – 331 a proti chrípke – 261, v okrese Revúca proti chrípke – 151 a rotavírusovým infekciám – 98. V súvislosti s pandémiou COVID 19 bolo zaočkovaných v okrese Rimavská Sobota - 145 detí proti uvedenému ochoreniu (17 jednou dávkou, 128 dvomi dávkami), v okrese Revúca to bolo 128 detí (67 jednou dávkou, 61 dvomi dávkami).V okrese Rimavská Sobota sme zaznamenali 89,37 % zaočkovanosť pri očkovaní proti sezónnej chrípke 91,67% proti Covid-19 u osôb umiestnených v zariadeniach sociálnych služieb, v rovnakých zariadeniach v okrese Revúca bolo vakcinovaných62,40 % proti chrípke a 76,00% proti Covid-19.

Výskyt ochorení v populácii, ktoré podliehajú povinnému očkovaniu

V roku 2021 sme nezaznamenali ani jeden prípad akútnej hepatitídy B s dg. B 16 ako ani chronickej vírusovej hepatitídy B s dg. B 18.1. V súvislosti s nosičstvom VH B, hláseným pod dg. Z 22.5 evidujeme v tomto roku 38 prípadov v okrese Rimavská Sobota a 2 v okrese Revúca. V sledovanom období boli hlásené2 laboratórne potvrdené ochorenia na pertussis z okresu Rimavská Sobota. V súvislosti s dg. tuberkulózy evidujeme 2 prípady z okresu

Rimavská Sobota, hlásené pod dg. A 15.0. V súvislosti s dg. mumpsu, rubeoly a osýpok neevidujeme žiadne ochorenia v roku 2021.

Európsky imunizačný týždeň (EIW)

Aktivity k EIW za RÚVZ so sídlom v R. Sobote vykonané v dňoch 26.4.-2.5.2021 odbornými zamestnancami oddelenia epidemiológie:

1. Nástenka s témami: povinné očkovanie v SR, očkovanie proti chrípke, vírusovej hepatitíde typu A, B a kliešťovej encefalitíde umiestnená na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.
2. V rámci vakcinačnej poradne poskytnutie informácie zdravotníckym pracovníkom (osobne - 0x, telefonicky - 5x, písomne - 0x), laickej verejnosti (osobne - 0x, telefonicky - 6x, písomne - 0x) a pre rómske komunity (telefonicky - 1x) v súvislosti s povinným očkovaním v SR a o možnostiach vakcinácie pred cestou do zahraničia.

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania (ordinačné hodiny - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod.)

V rámci vakcinačnej poradne sa poskytovali informácie v roku 2021 : zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti.

6.2 SURVEILLANCE INFEKČNÝCH CHORÔB

Cieľ

1. znižovanie chorobnosti, úmrtnosti a následkov po prekonaní infekčných ochorení a tým dosiahnutie zlepšenia kvality života;
2. skvalitnenie surveillancie prenosných ochorení;
3. edukácia obyvateľstva v problematike prenosných ochorení;

Dosiahnutie cieľa si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný, odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a epidemiologický informačný systém.

Anotácia

Infekčné ochorenia sú závažným problémom zdravotným, ekonomickým i sociálnym. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť vysokú úroveň ochrany pred infekčnými chorobami s dodržaním etických hodnôt a neporušovaním existujúcich kódexov správania. Veľkú pozornosť si vyžaduje možné ohrozenie zdravia našich obyvateľov zvonku, teda importovanými nákazami prostredníctvom prisťahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom, ako aj hrozba ochorení vyvolaných novými alebo „staronovými“ patogénnymi mikroorganizmami.

Skvalitnenie epidemiologického dohľadu, zhromažďovania údajov, monitorovania, kontroly a hlásenia prenosných ochorení, zlepšenie laboratórnej spolupráce a monitorovanie rezistencie na ATB sú dôležité pre ochranu našich občanov a zvyšujú schopnosť vysporiadať sa s prenosnými ochoreniami. Ochrana pred infekčnými chorobami musí byť zabezpečená na všetkých úrovniach za účasti národných, regionálnych a miestnych orgánov v súlade s vnútroštátnymi predpismi. Pre rozvoj verejného zdravotníctva v oblasti infekčných ochorení je potrebné zlepšiť informovanosť verejnosti a odstrániť všetky rozdiely, aby mali občania SR rovnaký prístup k zdravotníckej starostlivosti bez ohľadu na pohlavie, vek, etnický pôvod, vzdelanie alebo miesto bydliska. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemo vypracovaných akčných plánov.

Odpočet plnenia:

Dlhodobé trendy výskytu hlásených prenosných ochorení podľa jednotlivých diagnóz sa spracúvajú formou výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Prenosné ochorenia, ktoré podliehajú hláseniu v zmysle platnej legislatívy v SR boli monitorované priebežne cestou portálu epidemiologického informačného systému EPIS

s mesačnou analýzou, v súlade s diagnostickými možnosťami v oblasti patogénnych mikroorganizmov v okresoch Rimavská Sobota a Revúca. V roku 2021 bolo celkovo hlásených 13075 prenosných ochorení z okresu Rimavská Sobota a 6822 z okresu Revúca.

Importované nákazy prostredníctvom príst'ahovalcov a zvyšujúcim sa cestovným ruchom sme zaznamenali v súvislosti s pandémiou COVID 19, ktorá bola vyhlásená WHO v marci 2020 pre potvrdené ochorenia vyvolané novým typom koronavírusu SARS-CoV-2 vo svete. V roku 2021 sme zaevidovali s dg. U 07.1 COVID 19 potvrdený PCR testom – 8 974 prípadov (6 501xRS, 2473x RA), s dg. U071.1 COVID 19 potvrdený antigénovým testom – 10 374 ochorení (6 128xRS, 4246x RA).

Informovanosť zameraná na „individuálnu“ prevenciu obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca v oblasti prenosných ochorení je zabezpečená prostredníctvom odborných zamestnancov oddelenia epidemiológie pri vyšetrowaní jednotlivých prípadov v ohnisku nákazy telefonicky alebo priamo v teréne.

6.3 INFORMAČNÝ SYSTÉM PRENOSNÝCH OCHORENÍ

Cieľ

1. posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení,
2. začlenenie surveillance infekčných ochorení v SR do siete EÚ,
3. dopracovanie modulu hlásenia z oddelení klinickej mikrobiológie,
4. návrh registra očkovaných osôb.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup a vytvorenie špecializovaných pracovných skupín. Tie sa budú starať o vybrané skupiny prenosných ochorení a sledovať kvalitu hlásených údajov. Zodpovední za činnosť jednotlivých pracovných skupín budú určení epidemiológovia z vybraných RÚVZ.

Pre dosiahnutie cieľov je potrebné pokračovať v príprave „Štandardné postupy pre manažment prípadov infekčných ochorení“ v záväznom právnom formáte pre verejné zdravotníctvo.

Anotácia

Posilnenie surveillance a kontroly infekčných ochorení na Slovensku používaním epidemiologického informačného systému EPIS pripraveného v roku 2006 a využívaním všetkých možností, ktoré poskytuje - centrálnej databázy prípadov infekčných ochorení hlásených individuálne, centrálnej databázy prípadov chrípky, chrípke podobných ochorení a akútnych respiračných ochorení hlásených hromadne, centrálnej databázy vyšetrení vykonaných v NRC zahrnutých do projektu, systému rýchleho varovania. V súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) je potrebné zabezpečiť systematický zber, sumarizáciu a analýzu údajov o infekčných ochoreniach a monitorovaní zdravia obyvateľov, nájsť vhodný spôsob a mechanizmy podávania správ o epidemiologickej situácii na Slovensku a informovanosťou obyvateľov znižovať riziko vzniku infekčných ochorení. Tento projekt úzko súvisí s akčným plánom Národného plánu kontroly infekčných ochorení v Slovenskej republike – Funkčná sieť národných databáz pre zber a analýzu dát.

Odpočet plnenia:

Od 1.10.2006 je celoplošne zavedený nový epidemiologický informačný portál zameraný na monitorovanie výskytu prenosných ochorení podliehajúcich hláseniu - EPIS (od júla do 30.9.2006 prebiehala skúšobná prevádzka na vybraných RÚVZ v SR, ktorej sa zúčastnil aj náš RÚVZ v Rimavskej Sobote). Od začiatku roku 2007 sa monitoruje výskyt všetkých prenosných ochorení, vrátane pravidelného týždenného hlásenia akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení, nozokomiálnych nákaz ako aj mimoriadne

epidemiologické situácie len prostredníctvom uvedeného informačného programu. V roku 2021 sme pokračovali v uvedenom monitoringu a hlásení.

6.4 NOZOKOMIÁLNE NÁKAZY

Cieľ

1. zvyšovanie bezpečnosti pacientov v nemocničných zariadeniach;
2. rozšírenie incidenčného a prevalenčného sledovania NN podľa štandardných protokolov ECDC na princípe dobrovoľnosti a anonymity so spätnou väzbou k poskytovateľovi zdravotnej starostlivosti;
3. ovplyvnenie výskytu NN prostredníctvom opatrení navrhnutých na základe analýzy hlásených NN;
4. získanie údajov jednotnou metodikou v rámci krajín EU s cieľom možnosti porovnania s inými krajinami a v rámci nemocníc;
5. posilnenie edukácie epidemiológov a klinických zdravotníckych pracovníkov v problematike surveillance nozokomiálnych nákaz, v oblasti intervenčnej epidemiológie pri výskyte NN vyvolaných závažnými nemocničnými patogénmi. Dosiachnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný odborne podložený a dobre zdokumentovaný postup, dobrú medziodborovú spoluprácu odborníkov verejného zdravotníctva a zdravotníckej starostlivosti, zdokonalenie a rozpracovanie legislatívy v oblasti nemocničnej epidemiológie zdravotníckych zariadení, vytvorenie štandardných pracovných postupov pre výkon štátneho zdravotného dozoru v zdravotníckych zariadeniach, zintenzívnenie edukačných pregraduálnych a postgraduálnych programov.

Anotácia

Požiadavky na posilnenie surveillance a kontroly závažných nozokomiálnych nákaz na rizikových lôžkových oddeleniach zdravotníckych zariadení (chirurgické smery, OAIM, JIS), realizácia výstupov prevalenčných sledovaní NN v zdravotníckych zariadeniach sú v súlade s Akčným programom Spoločenstva v oblasti zdravia (2014 - 2021) a odporúčaním Rady Európy o bezpečnosti pacientov vrátane prevencie a kontroly infekcií vzniknutých v súvislosti so zdravotnou starostlivosťou (2009/C 151/01). Skvalitnením surveillance a kontroly NN, kontroly hygienicko-epidemiologického režimu a bariérovej ošetrovateľskej techniky, manažmentu závažných NN a spätnej väzby k ošetrovateľom, ako poskytovateľom údajov o NN, môžeme významne ovplyvniť výskyt NN a zvýšiť bezpečnosť pacientov. Sledovanie mikrobiálnej rezistencie na ATB a biocídy, kontrola endemického osídľovania nemocníc nemocničnými polyrezistentnými kmeňmi, aplikácia správnych režimových Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky opatrení, zlepšenie laboratórnej spolupráce, využitie existujúcich programov EÚ a edukácia odborníkov na kontrolu nemocničných infekcií sú neoddeliteľnou súčasťou všetkých programov zaoberajúcich sa zlepšením bezpečnosti pacientov v zdravotníckych zariadeniach. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike ak nemu vypracovaných akčných plánov: AP 6: Epidemiologické pracoviská pre prevenciu a kontrolu prenosných ochorení, AP 9: Prevencia nozokomiálnych nákaz v SR, Národný akčný plán antimikrobiálnej rezistencie v SR.

Odpočet plnenia:

Hlásené nozokomiálne nákazy zo zdravotníckych zariadení v okrese Rimavská Sobota a Revúca evidujeme prostredníctvom epidemiologického informačného portálu EPIS. Trendy výskytu hlásených nozokomiálnych nákaz sa spracúvajú formou mesačných analýz a výročných správ osobitne za okresy Rimavská Sobota a Revúca.

Do programu EÚ HELICS - SSI bola za náš RÚVZ zaradená Všeobecná nemocnica v Rimavskej Sobote, chirurgické oddelenie, kde sa podľa predloženého manuálu a dotazníka

vyhodnocujú zo zdravotnej dokumentácie cholecystektómie vykonané v uvedenom zdravotníckom zariadení. Vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19 sme v rokoch 2020 a 2021 uvedenú úlohu v programe nevykonali. V programe budeme pokračovať v budúcom období po ukončení pandémie.

V zmysle NPKIO a následnej implementácie Národného programu hygieny rúk zlepšiť compliance hygieny rúk u zdravotníckych pracovníkov a zvýšiť spotrebu alkoholovej dezinfekcie v litroch/počet lôžko-dní v SR sa v rokoch 2020 a 2021 neuskutočnili žiadne odborné semináre v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19 vo svete aj v SR.

Odborné informácie s uvedenou problematikou sú súčasťou aj každoročnej kampane „Save Lives: Clean Your Hands“ („Umývaj si ruky – zachrániš život“), ktorá je na Slovensku vyhlasovaná v súlade s programom WHO „First Global Patient Safety Challenge – Clean CareIs Safer Care“. RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote sa na uvedenej kampani podieľa uverejňovaním článkov na webovej stránke a ďalšími podpornými aktivitami zameranými na šírenie informácií v tejto oblasti do všetkých zdravotníckych zariadení v okresoch Rimavská Sobota a Revúca.

Pokračovali sme v sledovaní a zabezpečovaní protiepidemických opatrení pri kolonizácii nemocníc polyrezistentnými kmeňmi (*Clostridium difficile* a iné), ktoré sme aj v roku 2021 zaznamenali v zdravotníckych zariadeniach.

6.5 MIMORIADNE EPIDEMIOLOGICKÉ SITUÁCIE

Cieľ

Programy a projekty úradov verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na rok 2021 a ďalšie roky

1. ochraňovať občanov pred mimoriadnymi epidemiologickými situáciami;
2. zabezpečiť pripravenosť, rýchlu a koordinovanú reakciu na mimoriadne epidemiologické situácie (hrozby a naliehavé situácie) a ich udržateľný priebeh;
3. podporovať medzirezortnú spoluprácu;
4. skvalitniť pripravenosť na pandémiu chrípky a ďalšie vysoko nebezpečné nákazy (Ebola, MERSCoV, vtáčia chrípka, SARS, importy osýpok, iné epidemiologicky závažné ochorenia prenášané článkonožcami, atď.),
5. rozvíjať stratégiu spoločnej krízovej komunikácie.

Dosiahnutie cieľov si vyžaduje dostatočnú pripravenosť, koordinovaný postup odborne podložený a dobre zdokumentovaný, komunikáciu na národnej a medzinárodnej úrovni.

Anotácia

Rýchla a koordinovaná reakcia na mimoriadne epidemiologické situácie, hrozby a naliehavé situácie, ktoré môžu vzniknúť v súvislosti s uvoľnením biologických látok týkajúcich sa prenosných ochorení, v súvislosti s očakávanou pandemiou chrípky a v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami zdravia si vyžaduje dostatočné kapacity v oblasti ľudských zdrojov, materiálneho zabezpečenia a vedomostného potenciálu. Na úrovni EÚ, ale aj na národnej, krajských a okresných úrovniach, svoju nezastupiteľnú úlohu zohrávajú stratégie spoločnej krízovej komunikácie, pripravenosť zdravotníctva, medzirezortná spolupráca, risk assesment a risk manažment. Prioritami sú plány na podporu všeobecnej pripravenosti a vhodnej reakcie na ohrozenie zdravia v prípade potreby. V oblasti verejného zdravotníctva dôležitú úlohu zohráva aj informovanosť obyvateľov. Všetky činnosti na ochranu pred zdravotnými ohrozeniami obyvateľov SR sú koordinované s ECDC a EK. Na úrovni EÚ je rozhodnutím EK zriadený Systém včasného varovania a reakcie (EWRS) na vydávanie varovaní v súvislosti so závažnými cezhraničnými ohrozeniami

zdravia. SR ako členský štát EÚ implementovala predmetné rozhodnutie do svojej vnútroštátnej politiky.

Odpočet plnenia:

V roku 2021 nebolo potrebné riešiť mimoriadnu situáciu hrozby úmyselného vypustenia biologických a chemických látok.

V prípade výskytu mimoriadnej epidemiologickej udalosti sa využíva hlásenie v systéme rýchleho varovania v informačnom programe EPIS, kde k 31.12.2021 boli zaznamenané nasledovné mimoriadne situácie:

V roku 2021 sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota 2 epidémie salmonelózy, v jednom prípade sa jednalo o epidemický výskyt 14 prípadov salmonelovej enteritídy (10x potvrdené laboratórne, 4x bez kultivačného dôkazu) po svadobnej hostine v rodinnom dome po konzume rôznych druhov zákuskov niektorých aj doma pripravovaných (hospitalizácia bola potrebná v 4 prípadoch - 3x Detské oddelenie, 1x Interné oddelenie Všeobecnej nemocnice v Rimavskej Sobote) a v druhom prípade sa jednalo o epidemický výskyt v zariadení DOS v Hnúšti, kde ochorelo 8 osôb (hospitalizácia nebola potrebná u žiadneho klienta).

V auguste 2021 bolo hlásené potvrdené ochorenie na dg. A 39.0 Meningokoková meningitída (pozit. PCR test z likvoru, etiologický agens *Neisseria meningitidis*) u 1,5 ročného dieťaťa z rodiny s nízkym hygienickým štandardom z okresu Revúca, ktoré bolo hospitalizované na Detskom oddelení v NsP, n.o. Revúca, pre závažný zdravotný stav preložené do DFNSP v Banskej Bystrici. V ohnisku nákazy nariadené protiepidemické opatrenia, vrátane podania ATB terapie všetkým priamym kontaktom. Ochorenie skončilo vyzdravením.

Epidemický výskyt ochorení s diagnózou A 09 Hnačka a gastroenteritída pravdepodobne infekčného pôvodu bol zaznamenaný v letnom pobytovom tábore v okrese Revúca v auguste 2021, kde z celkového počtu 25 osôb ochorelo 6 detí (4x Revúca, 2x iný okres mimo územnej pôsobnosti RÚVZ RS). Prípady boli hlásené na základe klinickej symptomatológie (febrilita do 38⁰C, hnačka, nauzea) a negatívneho laboratórneho vyšetrenia stolice u detí. Tábor bol predčasne ukončený. V rámci vyšetrovania v ohnisku nákazy odbornými zamestnancami RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote boli zistené hygienické nedostatky v poskytovaní stravy detským klientom, kde sa v odobratých vzorkách stravy (zemiaky, bravčové dusené, varené kolienka) potvrdil masívny výskyt *E. Coli* a *Pseudomonas aeruginosa*.

V roku 2021 evidujeme v okrese R. Sobota jedno sporadické serologicky potvrdené ochorenie na hepatitídu typu A anikterickej formy, zistené v rámci skríningových vyšetrení u 18 ročného nezamestnaného muža s z rodiny s nízkym hygienickým štandardom. V rámci protiepidemických opatrení bol rozhodnutím nariadený lekársky dohľad, ako aj aktívna imunizácia priamych kontaktov.

V súvislosti s pandémiou COVID 19 bolo vyšetrovaných 19 348 prípadov potvrdených metódou RT-PCR alebo antigénovými testami, z toho 6 719 v okrese Revúca a 12 629 v okrese Rimavská Sobota.

Zabezpečenie pripravenosti RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v súvislosti s pandémiou COVID-19 v okrese Rimavská Sobota a Revúca. V rámci týchto opatrení boli aktualizované dve pracovné zásahové skupiny s celkovým počtom 4 členovia z oddelenia epidemiológie a vodič, ktorí majú zabezpečené účinné OOPP (jednorazové kombinézy, štíty, ochranné okuliare s bočnými stenami typu B, jednorazové návleky, jednorazové rukavice, gumové čizmy, respirátory FFP3 a FFP2, jednorazové rúška), vrátane dezinfekčných prostriedkov na dekontamináciu. V nariadenej 24 hodinovej telefonickej pohotovosti oddeleniu epidemiológie sa pokračovalo z roku 2020 až do 30.4.2021, okrem toho sa v priebehu roku opakovane nariaďovala 24 hodinová pohotovosť aj pri iných udalostiach (2x voľba do

samosprávy obcí v dňoch 15.5.2021 a 23.10.2021, v súvislosti s Olympijskými a Paraolympijskými hrami v Tokiu od 23.7.-5.9.2022 a pri návšteve Pápeža v SR v dňoch 12.9.-16.9.2021). Monitoring vírusu SARS-CoV-2 u populácie v obidvoch okresoch a protiepidemické opatrenia nariaďované pozitívnym osobám, vrátane telefonickú komunikáciu ako aj objednávanie na odbery prostredníctvom RT-PCR testov bolo zabezpečené kontinuálne počas celého roku. Výpomoc oddeleniu epidemiológie počas pandémie bola riešená reprofilizáciou zamestnancov iných oddelení RÚVZ R. Sobota ako aj poskytnutím dočasne pridelených vojakov z VÚ Rožňava. Vytvorená bola zásoba účinných OOPP pre RÚVZ R. Sobota.

Akútne respiračné a chrípke podobné ochorenia boli hlásené pravidelne za každý kalendárny týždeň v priebehu celého sledovaného ročného obdobia. Zvýšený výskyt akútnych respiračných a chrípke podobných ochorení sme zaznamenali v okrese Rimavská Sobota a Revúca v mesiaci október (hlavne u detí školského a predškolského veku). Protiepidemická komisia v uvedenej záležitosti nezasadala.

6.6 ENVIRONMENTÁLNA SURVEILLANCE POLIOMYELITÍDY A SLEDOVANIE VDPV

Cieľ

Monitorovanie cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov vyšetrovaním odpadových vôd s osobitným zreteľom na sledovanie tzv. VDPV (Vaccine Derived Polio Viruses).

Anotácia

Po úspešnej eradikácii poliomyelitídy v Slovenskej republike je potrebné naďalej pokračovať vo všetkých aktivitách surveillance poliomyelitídy, ku ktorým patrí aj vykonávanie pravidelného virologického vyšetrovania odpadových vôd na zistenie prítomnosti poliovírusov a iných enterovírusov vo vonkajšom prostredí. Sledovanie cirkulácie poliomyelitických vírusov a iných enterovírusov vyšetrovaním odpadových vôd sa začalo v rámci surveillance poliomyelitídy vykonávať vo vybraných lokalitách Slovenska v roku 1970. Environmentálna surveillance spočíva vo virologickom vyšetovaní odpadových vôd vykonávanom celoslovensky podľa nariadenia hlavného hygienika Slovenskej republiky. Vzorky sa odoberajú systematicky najmä vo väčších mestách a v utečeneckých táboroch a to v mieste vyústenia odpadových vôd do čističky odpadových vôd.

Odpočet plnenia:

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (2.2., 16.3., 25.5., 27.7., 28.9. a 23.11.2021). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota odborným zamestnancom oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

Za sledované ročné obdobie boli odobrané vzorky odpadových vôd v rámci sledovania cirkulácie divých a vakcinálnych kmeňov poliovírusov 6x (2.2., 16.3., 25.5., 27.7., 28.9. a 23.11.2021). Výsledky boli negatívne, rovnako ako v predchádzajúcich 5 rokoch. Sledovanie sa zabezpečuje odberom vzoriek na ČOV Rimavská Sobota odborným zamestnancom oddelenia epidemiológie nášho RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote.

6.7 PREVENCIA HIV/AIDS

Cieľ

HIV/AIDS je vážnym zdravotníckym a celospoločenským problémom. Narastajúci počet osôb s HIV/AIDS a nevyliciteľnosť tohto ochorenia zdôrazňujú skutočnosť, že prevencia je

najúčinnejším prostriedkom v zabránení šírenia HIV/AIDS v populácii. Základným cieľom Národného programu prevencie HIV/AIDS v Slovenskej republike je obmedzovať šírenie vírusu HIV v SR a zmiernovať dopady nákazy HIV a AIDS v tých častiach spoločnosti, ktorých sa to najviac dotýka. Národný program je zameraný na celú populáciu SR s dôrazom na ohrozené skupiny obyvateľstva, medzi ktoré patria aj mladí ľudia. Dôslednou realizáciou vzdelávacích aktivít v rámci plnenia úlohy očakávame zmenu postojov a správania sa mladých ľudí v možných rizikových situáciách.

Anotácia

Vzhľadom na stále dospievajúcu novú generáciu je potrebné opakovane vykonávať preventívno – edukačné aktivity spojené s ich vzdelávaním a výchovou, aby boli mladí ľudia dostatočne informovaní o tom, čo je HIV/AIDS a ako majú chrániť seba a svojich najbližších. I napriek dostupnosti informácií, ktoré sú v dnešnej dobe k dispozícii, sa počet HIV pozitívnych stále zvyšuje. Pri realizácii úlohy je možné využiť edukačné aktivity charakteru teoretického výkladu napríklad formou prednášky, besedy, resp. panelovej diskusie k stanoveným tematickým blokom so zameraním na témy dospievanie, výchova k zodpovednému partnerstvu, manželstvu a rodičovstvu, zdravý životný štýl, prevencia sexuálne prenosných ochorení vrátane infekcie HIV/AIDS, význam Poradne prevencie HIV/AIDS (ostatné dve menované témy s určením pre starších žiakov a študentov). Uvádza sa, že zdravý životný štýl dokáže ovplyvniť výsledné zdravie približne z 50 percent. Nad zdravím máme o mnoho vyššiu kontrolu, ako sa všeobecne predpokladá.

Odpočet plnenia:

Projekt úradov verejného zdravotníctva v SR „Hrou proti AIDS“ organizovaný pre študentov základných a stredných škôl bol vyňatý z pravidelne vykonávaných celoslovenských aktivít. Vzhľadom k uvedenému sme podujatia neorganizovali a nebudeme v tomto projekte pokračovať. V roku 2021 sa však vykonali ďalšie podporné aktivity, ktoré sú súčasťou Národného programu prevencie HIV/AIDS v SR a k svetovému dňu AIDS za rok 2021. Aktuálne informácie k „Svetovému dňu AIDS“ boli zverejnené na nástenke a webovej stránke RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote ako aj v 5 regionálnych médiách. Niektoré aktivity sú vykonávané spoločne s oddelením OPZ.

6.8 PORADNE OČKOVANIA

Cieľ

Posilnenie informovanosti laickej verejnosti o význame očkovania v prevencii závažných prenosných ochorení. Rozšírenie vedomostí o očkovaní ako aj o ochoreniach preventabilných očkovaním u žiakov stredných zdravotníckych škôl. Doplnenie vzdelávacieho programu v rámci predmetu preventívne lekárstvo o aktuálne informácie v oblasti vakcinológie.

Anotácia

Očkovanie patrí k významným a účinným spôsobom prevencie infekčných chorôb. Tvorí mimoriadne dôležitú súčasť zdravotnej starostlivosti o obyvateľstvo. V krajinách, kde je zaočkovanosť nízka, t. j. nie je dostatočná kolektívna imunita, dochádza k epidemickým výskytom mnohých, očkovaním preventabilných ochorení. ÚVZ SR a regionálne úrady verejného zdravotníctva v Slovenskej republike zaznamenávajú nárast antivakcinačných aktivít. Správna informovanosť o očkovaní má jednoznačne pozitívny vplyv na podporu zaočkovanosti populácie. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov. Riešenie Poskytovanie informácií o priebehu ochorení preventabilných očkovaním, očkovaní – povinnom, odporúčanom, indikáciách a kontraindikáciách očkovania, zložení vakcín či nežiaducich reakciách. Realizácia projektu vzdelávania žiakov stredných zdravotníckych škôl v oblasti vakcinológie prebieha podľa individuálnej dohody RÚVZ so

SZŠ (v rámci praktických cvičení resp. vyučovacieho procesu), prednostne je zameraná pre študijné odbory zdravotnícky asistent a diplomovaná všeobecná sestra. Výučba je realizovaná formou prednášok a náučných filmov.

Odpočet plnenia:

Od 1.1.2012 bola na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote zriadená Poradňa očkovania s ordinačnými hodinami - každý štvrtok od 10,00 do 14,30 hod. V roku 2021 poradňa očkovania nebola vykonávaná formou osobného pohovoru vzhľadom na pandémiu v súvislosti s výskytom ochorení na COVID 19, aktivity sme zabezpečovali telefonicky alebo elektronicky.

V rámci Poradne očkovania sa poskytovali informácie: zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti. Zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečením dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní. Laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia a proti COVID 19.

V roku 2021 sme zaznamenali aj odmietnutia povinného očkovania: 26 v okrese Rimavská Sobota a 8 v okrese Revúca. Vzhľadom na pandémiu COVID 19 sa odmietnutia riešili zaslaním stanoviska zákonných zástupcov elektronickou formou. Prípady sú v štádiu vyšetrovania.

6.9 ZVÝŠENIE POVEDOMIA BUDÚCICH RODIČOV O OCHORENIACH PREVENTABILNÝCH OČKOVANÍM A VÝZNAME OČKOVANIA

Cieľ

Hlavným cieľom projektu je zvýšenie vedomostí budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním a o význame očkovania za účelom udržania vysokej úrovne zaočkovanosti v Slovenskej republike.

Anotácia

Projekt je zameraný na realizáciu intervencie, ktorá vyplynula z výsledkov výskumu realizovaného v rámci Programov a projektov úradov verejného zdravotníctva v rokoch 2013 – 2014 pod názvom „Identifikácia najčastejších faktorov ovplyvňujúcich postoj rodičov a budúcich rodičov k očkovaní“. Cieľom projektu je jednoduchým a interaktívnym spôsobom edukácie zvýšiť povedomie budúcich rodičov o ochoreniach preventabilných očkovaním, o rizikách súvisiacich s ich priebehom, možnými komplikáciami a následkami, o možnostiach a význame účinnej prevencie očkovaním. Cieľovou skupinou budú najmä žiaci vyšších ročníkov stredných škôl. Pozornosť sa zameria aj na vybudovanie kritického postoja účastníkov k rôznym zdrojom informácií súvisiacich s očkovaním. Súčasťou edukácie bude aj ukážka manipulatívnych a zavádzajúcich techník používaných odporcami očkovania. Medzi hlavné 4 tematické okruhy bude patriť:

- problematika povinného očkovania,
- zdroje informácií o očkovaní, kritický pohľad na internet (okruhy s názvami: „Prídavné látky“, „Prečo toľko vakcín“, Nežiaduce účinky po očkovaní“, „Prečo stále očkujeme“ - kvalita života očkovanej a neočkovanej osoby,
- význam individuálnej a kolektívnej imunity.

Efekt intervencie bude overený formou dotazníka vyplneného pred a po intervencii. Významným nástrojom na plnenie tejto úlohy je prijatie Národného plánu kontroly prenosných ochorení v Slovenskej republike a k nemu vypracovaných akčných plánov.

Odpočet plnenia:

V rámci projektu úradov verejného zdravotníctva v SR „Očkovanie hrou“ organizovaného pre študentov stredných škôl sa aktivity v roku 2021 neuskutočnili pre pandémie v súvislosti s výskytom ochorenia na COVID 19. V projekte budeme pokračovať po ukončení pandemického obdobia.

7. OBJEKTIVIZÁCIA FAKTOROV PROSTREDIA (BŽP, MŽP, FF, CHA)

7.1 MONITORING KVALITY VOD VYBRANÝCH LOKALÍT

7.2 KVALITA VODY A PROSTREDIA ZDRAVOTNÍCKYCH ZARIADENÍ A UMELÝCH KÚPALÍSK

7.3 MATERSKÉ MLIEKO

7.4 REZIDUÁ PESTICÍDOV V PITNÝCH VODÁCH A POTRAVINÁCH NA VÝŽIVU A VÝŽIVOVÉ PRÍPRAVKY PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI

7.5 NADSTAVBOVÁ DIAGNOSTIKA VÝZNAMNÝCH MIKROORGANIZMOV V ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

7.6 BIOMONITORING ŤAŽKÝCH KOVOV V PRACOVNOM A ŽIVOTNOM PROSTREDÍ

7.7 VEDĽAJŠIE PRODUKTY DEZINFEKCIE A KVALITA PITNEJ VODY

7.8 MONITORING VÝSKYTU VIBRIÍ S CIEĽOM OCHRANY VEREJNÉHO ZDRAVIA

7.9 MONITORING BIOLOGICKÝCH ALERGÉNOV V OVZDUŠÍ (PEĽOVÁ INFORMAČNÁ SLUŽBA – PIS) A ALERGENOV ROZTOCOV VO VNUTORNOM PROSTREDÍ

7.10 STANOVENIE SYNTETICKÝCH POTRAVINARSKÝCH FARBIV V POTRAVINÁCH

7.11 MONITORING EXPOZÍCIE ZAMESTNANCOV OPERACNYCH SAL NARKOTIZACNYMI PLYNMI

7.12 MONITORING CELKOVEHO ORGANICKEHO UHLIKA V PRIRODNYCH A UMELYCH KUPALISKACH

- 7.13 EPIDEMIOLOGICKA PREVENCIA RIZIKA KARCINOGENITY V POPULACII**
- 7.14 ANALYZA CELKOVEHO ARZENU VO VODACH**
- 7.15 MONITORING ENERGETICKEJ A BIOLOGICKEJ HODNOTY STRAVY SPOJENÝ S ANALÝZOU VYBRANÝCH KONTAMINANTOV V STRAVE V ZARIADENIACH SPOLOČNÉHO STRAVOVANIA PRE DETI MŠ A ZŠ**
- 7.16 MONITORING OBSAHU ŤAŽKÝCH KOVOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**
- 7.17 MONITORING OBSAHU DUSITANOV A DUSIČNANOV V POTRAVINÁCH PRE DOJČATÁ A MALÉ DETI**
- 7.18 MONITORING OBSAHU HISTAMÍNU V POTRAVINÁCH A NÁPOJOCH**

**RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko
nepodieľal sa na plnení úloh**

8. LEKÁRSKA MIKROBIOLÓGIA

- 8.1 DIFERENCIÁLNA DIAGNOSTIKA RESPIRAČNÝCH OCHORENÍ**
- 8.2 SURVEILLANCE INVAZÍVNYCH PNEUMOKOKOVÝCH OCHORENÍ**
- 8.3 SURVEILLANCE BORDETELLA PERTUSSIS**
- 8.4 DIAGNOSTIKA EXANTÉMOVÝCH OCHORENÍ**
- 8.5 TYPIZÁCIA ROTAVÍRUSOV**

RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote nemá zriadené pracovisko

9. ODBOR PODPORY ZDRAVIA

- 9.1 ZDRAVOTNÉ UVEDOMENIE A SPRÁVANIE SA OBYVATEĽOV SR**

Cieľ

Cieľom prieskumu je sledovať úroveň a vývoj zdravotného uvedomenia a správania sa občanov Slovenskej republiky.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva SR realizuje pravidelné sledovanie ukazovateľov zdravotného stavu a zdravotného uvedomenia obyvateľov Slovenskej republiky s cieľom zvyšovať informovanosť a zdravotné uvedomenie občanov, navodzovať postupnú zmenu postoja obyvateľov k vlastnému zdraviu, preventívne chrániť ich zdravotný stav, ako aj získavať informácie napríklad o stravovacích zvyklostiach občanov, o intenzite ich pohybovej aktivity a postupne dosahovať znižovanie rizikových faktorov ovplyvňujúcich zdravie.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené obdobie úloha nebola realizovaná.

9.2 PRIESKUM ZDRAVOTNEJ GRAMOTNOSTI OBYVATEĽOV SR

Cieľ

Cieľom prieskumu je stanoviť úroveň zdravotnej gramotnosti u obyvateľov SR a zároveň vytvoriť databázu kvalitných medzinárodne porovnateľných údajov slúžiacich pre prípravu empirických podkladov k plánovaniu a výkonu programov a projektov.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva SR sa stal súčasťou medzinárodnej siete Action Network on Measuring Population and Organizational Health Literacy (M-POHL), ktorá vznikla pod záštitou Svetovej zdravotníckej organizácie v roku 2018 so zámerom zlepšovať úroveň zdravotnej gramotnosti vo svete. Základy siete M-POHL boli postavené na výstupoch z pilotného Európskeho prieskumu zdravotnej gramotnosti HLS-EU (2009-2012).

Slovenská republika zrealizovala prvý prieskum zdravotnej gramotnosti HLS19 v roku 2020 v spolupráci s 20 zapojenými európskymi krajinami. Prieskum sa zameriaval na kognitívne a sociálne zručnosti určujúce motiváciu a schopnosť jednotlivcov získať prístup k informáciám zameraným na zdravotné otázky, porozumieť im a využívať ich spôsobom, ktorý podporuje a udržiava dobré zdravie, a to aj v rámci digitálneho priestoru.

Odpočet plnenia:

Za hodnotené obdobie úloha nebola realizovaná.

9.3 SLEDOVANIE ZDRAVOTNÉHO STAVU OBYVATEĽSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Cieľ

Na základe sledovania a hodnotenia zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky plánovať aktivity, intervencie a činnosti zamerané na preventívne opatrenia vedúce k zlepšeniu zdravotného stavu.

Anotácia

Úrad verejného zdravotníctva Slovenskej republiky na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č.438 z 5. septembra 2012 spracoval Správu o zdravotnom stave obyvateľstva Slovenskej republiky za roky 2012 – 2014, ktorá bola schválená vládou Slovenskej republiky uznesením č. 542, 7. októbra 2015.

Na príprave Správy sa podieľal Odbor podpory zdravia ÚVZ SR v spolupráci s Národným centrom zdravotníckych informácií, Štatistickým úradom SR, Sociálnou poisťovňou, Odborom epidemiológie ÚVZ SR a Odborom hygieny životného prostredia ÚVZ SR.

Správa vychádza zo základných údajov demografického vývoja obyvateľstva Slovenskej republiky, ktoré tvoria jej úvodnú časť. Opisuje epidemiologickú situáciu vo vývoji vybraných skupín ochorení chronických neinfekčných i infekčných za uvedené obdobie. Popisuje vývoj najzávažnejších chronických ochorení a iných závažných skupín

chorôb z pohľadu úmrtnosti (vrátane problémov pri objektivizácii príčin smrti), chorobnosti, práceneschopnosti, invalidizácie. Na základe štatistických a epidemiologických analýz správa hodnotí vývoj najmä tých chronických ochorení, ktoré sú najčastejšie príčinou negatívnych zmien zdravotného stavu obyvateľov Slovenskej republiky a zároveň hodnotí vývoj úmrtnosti aj v európskom kontexte. Poukazuje tiež na hlavné, základné rizikové faktory, ich výskyt a monitoring, ktoré súvisia s najčastejšími chronickými ochoreniami, urýchľujú ich vznik a výskyt. Uvádza ich výskyt a prevalenciu v populácii.

Odpočet plnenia:

Činnosť poradenského centra ochrany a podpory zdravia v hodnotenom období bola značne obmedzená, vo veľkej časti aj pozastavená, jednak z dôvodu vyťaženia zamestnancov riešením prioritných pracovných činností, jednak z dôvodu vyhlásenia mimoriadneho stavu v SR v súvislosti so zlou epidemickou situáciou a výskytom ochorenia COVID-19. Za hodnotené obdobie bolo v základnej poradni prvo-vyšetrených 35 klientov (8 mužov a 27 žien). Celkový počet klientov v poradni zdravia, ktorým bolo poskytnuté poradenstvo zamerané na prevenciu kardiovaskulárnych ochorení je 66 (13 mužov a 53 žien), ktorým bolo stanovené riziko kardiovaskulárnych chorôb realizáciou komplexného vyšetrenia (antropometrické a biochemické vyšetrenie, meranie krvného tlaku a získanie anamnestických údajov). Aj napriek zlej situácii sa nám podarilo zorganizovať dva výjazdy Poradne zdravia (Sociálna poisťovňa Rimavská Sobota - vyšetrených 29 zamestnancov a Daňový úrad a Colná správa Rimavská Sobota - vyšetrených 30 zamestnancov).

V súvislosti s hlásenými prenosnými ochoreniami hlavne týkajúce sa ochorenia COVID-19, vyvolané koronavírusom SARS-CoV-2 zo spádovej oblasti okresov Rimavská Sobota a Revúca boli v sledovanom období poskytnuté konzultácie zodpovedným zdravotníckym pracovníkom, pracovníkom štátnej a verejnej správy ale aj poradenstvo pre laickú verejnosť, ktorej sa evidované prípady konkrétne týkali.

- počas roku 2021 sme pokračovali v poradenskej činnosti aj v lokalitách s nízkym hygienickým štandardom tiež v súvislosti s výskytom COVID-19 v spolupráci s rómskymi asistentmi a komunitnými pracovníkmi z okresov Rimavská Sobota a Revúca, kde sme sa zamerali na celkové zvýšenie zdravotného uvedomenia, významu čistých rúk, používania rúšok, vakcinácie ako aj na kontrolu dodržiavania karanténnych opatrení nariadených v ohniskách nákazy. Veľká časť poradenskej činnosti bola zameraná na podporu vakcinačnej kampane širokej verejnosti, jednak prostredníctvom miest a obcí okresu Rimavská Sobota a Revúca, jednak cez rôzne inštitúcie a občianske združenia.
- v rámci „Poradne očkovania“ nášho RÚVZ sa poskytovali informácie zdravotníckym pracovníkom aj laickej verejnosti: zdravotnícki pracovníci konzultovali predovšetkým problémy súvisiace so zabezpečovaním dodržiavania termínu povinného očkovania detskej a dospeljej populácie v okresoch Rimavská Sobota a Revúca, kontraindikácie vakcinácie a nežiaduce reakcie po očkovaní, laická verejnosť sa zaujímala predovšetkým o očkovanie pred cestou do zahraničia, najaktuálnejšou témou konzultácií však boli v hodnotenom období konzultácie ohľadne očkovania proti COVID-19,
- v roku 2021 bola dočasne pozastavená činnosť „hepatálnej poradne“, ktorá je súčasťou poradne zdravia pre obyvateľov okresov Rimavská Sobota a Revúca. Do pozastavenia jej činnosti v máji roku 2021 navštívilo poradňu – 7 klientov.

9.4 NÁRODNÝ AKČNÝ PLÁN V PREVENCII OBEZITY NA ROKY 2015 – 2025

Cieľ

Zámerom Národného programu prevencie obezity je vytvoriť spoločensky prospešný systém, ktorý povedie k zníženiu incidencie a prevalencie nadhmotnosti a obezity v populácii a

eliminuje epidemický výskyt nadhmotnosti a obezity, zníženie počtu nových prípadov ochorení súvisiacich s nadhmotnosťou a obezitou, zníženie výskytu a vplyvu ostatných modifikovateľných rizikových faktorov týchto ochorení. Národný akčný plán v prevencii obezity na roky 2015 – 2025 bol schválený vládou SR 2. septembra 2015

Anotácia

Obezita sa stala celosvetovou pandémiou a v súčasnosti sa považuje za hlavnú hrozbu zdravotného problému. Obezita je zodpovedná za 2-8 % všetkých výdavkov na zdravotníctvo a 10 – 13 % úmrtí v rôznych častiach európskeho regiónu a počet tých, ktorí sú postihnutí kontinuálne narastá do alarmujúcich rozmerov. Na základe uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 10 z 9. januára 2008 ÚVZ SR vypracoval a dňa 20. decembra 2010 na rokovanie vlády predložil „Správu o plnení Národného programu prevencie obezity v Slovenskej republike za roky 2008 - 2010“. Oblasti realizovaných aktivít: *Spoločná oblasť* (výchova a vzdelávanie, média a komunikácia, zdravotníctvo, socioekonomické faktory prostredia), *Pohybová oblasť* (budovanie športovísk, dopravná infraštruktúra), *Výživa* (poľnohospodárska politika, trh a marketingové stratégie).

Odpočet plnenia:

Pri príležitosti „Svetového dňa obezity“, ktorý sa uskutočnil 4.3.2021 bol pripravený materiál na webovú stránku RÚVZ jednak so všeobecnými informáciami k vzniku a prevencii obezity a tiež so zámerom zvýšiť povedomie o obezite v celej populácii. Materiál bol zameraný hlavne na správne stravovacie návyky a tiež spropagovanie „Týždňa prevencie nadváhy a obezity na Slovensku. Pre širokú verejnosť boli sprístupnené webové portály s on-line poradenstvom o výžive a prevencii obezity zadarmo.

V hodnotenom období sme pokračovali v projekte „Viem čo zjem“. Realizácia projektu v hodnotenom roku pokračovala v rovnakom tematickom režime, témy prednášok ostali nezmenené s názvom „Hygiena potravín“. V rámci pôsobnosti RÚVZ boli v školskom roku 2020/2021 zapojené 3 základné školy v meste Rimavská Sobota. Termíny prednášok boli dohodnuté so školskými koordinátormi programu na jarné mesiace roku 2021, avšak vzhľadom na zlú epidemiologickú situáciu boli realizované čiastočne dištančnou formou a ku koncu roka aj prezenčnou formou. Celkový počet edukovaných žiakov bol 260, z toho 62 žiakov vyplnilo dotazník efektivity.

Pri príležitosti „Svetového dňa pohybu ku zdraviu“ sme aktivity venovali širokej verejnosti, Tematický boli aktivity zamerané na pohyb počas pandémie. Na webovej stránke RÚVZ sme zverejnili články s aktuálnymi informáciami „Ako si udržať fyzickú aktivitu počas karantény“ a tiež informácie o následkoch nedostatočnej fyzickej aktivity. Tieto boli uverejnené aj v 4 regionálnych médiách.

V mesiaci október sa jeden pracovník zúčastnil odborného webináru pod názvom „3.kongres Slovenskej obezitologickej asociácie a 19.obezitologických dní s medzinárodnou účasťou“, ktorý bol významným prínosom v najnovších trendoch prevencie a liečby obezity na Slovensku.

9.4.1 VYZVI SRDCE K POHYBU - Celonárodná medzinárodne koordinovaná kampaň na zvýšenie pohybovej aktivity dospelaj populácie

Cieľ

Zlepšiť zdravotný stav obyvateľov Slovenska – znížiť chorobnosť a úmrtnosť na chronické neinfekčné ochorenia elimináciou jedného z najvýznamnejších rizikových faktorov - pohybovej inaktivity.

Anotácia

Formou intenzívnej mediálnej kampane, sprievodných podujatí a súťaže zvýšiť informovanosť obyvateľstva o význame pohybovej aktivity v prevencii chronických

neinfekčných ochorení, propagovanie minimálneho objemu a intenzity pohybovej aktivity, ktoré už môžu byť efektívne pri priaznivom ovplyvnení zdravia jedinca s cieľom zvýšiť úroveň pohybovej aktivity dospeléj populácie SR aspoň na túto postačujúcu hranicu, vytvoriť u účastníkov súťaže návyk na pravidelnú pohybovú aktivitu. Analýza údajov z účastníckych listov a výsledkov vyšetrení u účastníkov so záujmom o konzultáciu v „poradni pre optimalizáciu pohybovej aktivity“ metódami bioštatistiky.

Odpočet plnenia:

Zdravotno-výchovné aktivity sme realizovali v súvislosti s IX. ročníkom celonárodnej kampane „Vyzvi srdce k pohybu“, zamerali sme sa na oslovenie dospeléj populácie, ktorá sa doposiaľ nevenovala pohybovej aktivite. Odprezentovanie kampane spolu so všetkými materiálmi ohľadne prebiehajúcej súťaže spolu s účastníckym listom boli opakovane zverejňované v štyroch regionálnych médiách a na webovej stránke RÚVZ, tiež tlačová správa ku kampani. V rámci spropagovania kampane a s cieľom povzbudiť čo najviac ľudí, aby zaradili do svojho voľného času viac pohybovej aktivity boli účastnícke listy spolu s podmienkami súťaže zaslané na všetky stredné školy (17) a veľké podniky a mestské úrady (18) v okrese Rimavská Sobota a Revúca. Pre získanie čo najväčšieho počtu účastníkov bola akcia niekoľkokrát opakovane propagovaná v regionálnych médiách (4).

9.5 PODPORA ZDRAVIA ZNEVÝHODNENÝCH KOMUNÍT

Cieľ

Zabezpečiť dostupnosť aktivít pre obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád zameraných na podporu zdravého životného štýlu.

Anotácia

Akčný plán pre oblasť zdravia vychádza predovšetkým zo stratégie, z relevantných národných a medzinárodných strategických dokumentov. Pre oblasť zdravia je zdôraznená potreba zabezpečenia ochrany a dôstojnosti pre najslabšie sociálne skupiny; podpory lepšieho prístupu znevýhodnených komunít k zdravotnej starostlivosti; zabezpečenia dôstojných a spravodlivých podmienok v prístupe zdravotníckych zamestnancov a v dostupnosti poskytovanej zdravotnej starostlivosti; posilnenia výchovy a vzdelávania detí a žiakov k zdravému životnému štýlu

Odpočet plnenia:

V súvislosti so šírením ochorenia COVI-19 a zabezpečením očkovacej kampane sme v rámci spolupráce so zdravými regiónmi zahájili spoločnú koordináciu postupov pri očkovaní rómskych komunít. Zo strany zdravých regiónov nám boli poskytnuté zoznamy lokalít v ktorých pôsobia koordinátori v rámci okresov Rimavská Sobota a Revúca, ktorí ponúkajú aktivity priamo v teréne, tiež zoznamy obcí v ktorých bol prejavovaný záujem o očkovanie obyvateľov segregovaných a separovaných rómskych osád. Ďalej bola zahájená veľmi aktívna spolupráca so starostami obcí a agentúrou HURRICANE, prostredníctvom ktorých boli zabezpečované výjazdové očkovacie jednotky pre rómske komunity v okrese Rimavská Sobota a Revúca. Celkom bolo zabezpečených 10 výjazdov mobilných očkovacích jednotiek, kde bolo zaočkovaných cca 340 ľudí.

9.6 STRATÉGIA ROZVOJA PORADENSKÝCH CENTIER OCHRANY A PODPORY ZDRAVIA V SR

Cieľ

Cieľom prípravy Stratégie rozvoja Poradenských centier ochrany a podpory zdravia je vytvorenie podmienok na zlepšovanie kvality a úrovne poskytovaných služieb.

Anotácia

Zámerom PCOPZ je zvyšovanie povedomia a informovanosti o možnostiach prevencie neprenosných chorôb a zvyšovanie zdravotnej gramotnosti jednotlivcov, komúnit a obyvateľstva SR. Aktívnym vyhľadávaním a ovplyvňovaním rizikových faktorov zlepšiť zdravotný stav obyvateľov prostredníctvom poradenstva zameraného na pozitívnu zmenu spôsobu života s využitím vedecky overených poznatkov a metód z oblasti medicíny a verejného zdravotníctva.

Vytvorenie integrovanej stratégie na trvalé ovplyvnenie determinantov chronických ochorení v populácii SR na národnej a regionálnych úrovniach zahŕňa tri kľúčové funkcie verejného zdravotníctva:

1. Systematické a pravidelné monitorovanie zdravotného stavu a potrieb komúnit v oblasti zdravia.
2. Tvorba komplexnej politiky, ktorá je založená na aktuálnych, dostupných znalostiach a reaguje na potreby komúnit v oblasti zdravia.
3. Zabezpečenie zo strany riadiacich orgánov na všetkých úrovniach, že odsúhlasené, vysoko prioritné služby v oblastiach podpory zdravia sa poskytnú a budú dostupné každému členovi komunity kvalifikovanými organizáciami.

Súčasťou je vývoj, testovanie a vyhodnocovanie systémov determinantov a indikátorov zdravia, dotváranie a vylepšovanie programu Test zdravé srdce, vyhodnocovanie efektivity intervencií, tvorba metodík a vzdelávacích programov, budovanie partnerstiev a tvorba koordinačných nástrojov, tvarovanie sociálnych vzťahov, mestského plánovania, dlhodobé spoločenské plánovanie. Významnou stratégiou je spolupráca v rámci rezortu a snaha o zapojenie všetkých zdravotníkov do primárno-preventívnych aktivít, ako aj intersektorálna spolupráca (zdravé školy, zdravé pracoviská, zdravé mestá a i.).

Odpčet plnenia:

„Svetový deň obezity“ - aktivity sú popísané v časti 9.4. „Svetový deň „Pohybom ku zdraviu“ – aktivity sú popísané v časti 9.4. „Svetový deň vody“ – oddelenie Hygieny životného prostredia a zdravia pripravilo článok do regionálnych médií (5) a na webovú stránku RÚVZ (1). „Svetový deň bez tabaku“ - v kontexte súčasnej koronavírusovej pandémie už možno vyhodnotiť, že tabakový dym má imunosupresívny účinok, vďaka čomu sú fajčiari náchylnejší na infekciu. Týmto smerom boli zamerané aktivity a články o škodlivosti fajčenia, ktoré boli zverejnené na webovej stránke RÚVZ (1) a tiež v 5 regionálnych médiách. Boli vytvorené postery – „5 krokov proti fajčeniu“, „Ako sa pripraviť na odvykanie od fajčenia“, „Dobré dôvody prečo zanechať fajčenie“, „Čo sa stane s telom po zanechaní fajčenia“. Pri príležitosti tohto dňa bol dňa 31.5.2021 na RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobotě **„Deň otvorených dverí“**, kde sme pre záujemcov pripravili meranie tlaku krvi, vitálnej kapacity pľúc a u fajčiarov sa zisťovanie hladiny kysličníka uhoľnatého vo vydychovanom vzduchu prístrojom Smokerlyzer. Celkovo sa akcie zúčastnilo 36 ľudí, merania prístrojom smokerlyzer 10 ľudí, spirometrie 21 ľudí a merania krvného tlaku 21 záujemcov. Na prelome mesiaca jún a júl hodnoteného roka sme zabezpečovali prevádzku telefonickej Linky pomoci na odvykanie od fajčenie, kde bolo za časové obdobie 14 dní evidovaných celkom 37 hovorov, z ktorých bolo 22 bolo poskytnuté odborné poradenstvo.

V problematike prevencii onkologických ochorení sme v mesiaci február zverejnili článok s aktuálnou témou v 4 regionálnych médiách a na webovej stránke RÚVZ (1). V mesiaci apríl boli edukované dievčatá stredných škôl v prevencii rakoviny prsníka v okrese Rimavská Sobota (Obchodná akadémia 50 študentiek + dotazník získaných vedomostí a postojov, Súkromná odborná škola hotelová Rimavská Sobota 70 študentiek + dotazník získaných vedomostí a postojov) a v okrese Revúca (Súkromná stredná odborná škola 21 študentiek + dotazník získaných vedomostí a postojov). V mesiaci apríl boli realizované on-line prednášky na tému prevencie onkologických ochorení pre zamestnancov mestského

úradu v Rimavskej Sobote s dotazníkom získaných postojov a vedomostí. V mesiaci jún boli realizované dve prednášky v Sociálnej poisťovni pre 29 zamestnancov s dotazníkom získaných vedomostí a postojov. V mesiaci september boli prednášky na Daňovom úrade a colnej správe v Rimavskej Sobote pre 29 zamestnancov s dotazníkom získaných vedomostí a postojov. V septembri bolo edukovaných 16 zamestnancov RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote v rámci odborného seminára s dotazníkom získaných vedomostí a postojov. Pri prednáškach bol využitý model prsníka a hrubého čreva. Pre všetkých edukovaných boli poskytnuté edukačné materiály. Na základe zhoršenej epidemiologickej situácie boli prednášky s problematikou onkologických ochorení pripravené aj v elektronickej forme. Tieto boli poskytnuté 6-tim mestským úradom v okrese Rimavská Sobota a Revúca a 11-tim stredným školám v oboch okresoch. V priestoroch RÚVZ boli inštalované dva edukačné panely s danou tematikou. Propagačný materiál - letáky k prevencii onkologických ochorení bol distribuovaný na úrady miestnej samosprávy.

Čo sa týka protidrogovej prevencie boli v júni zorganizované prednášky pre študentov dvoch stredných škôl v meste Rimavská Sobota, na tému: „Čo by sme mali vedieť o drogách“, kde jedna samostatná časť prednášky bola venovaná problematike alkoholizmu mladých dievčat. Celkovo bolo edukovaných 98 študentov.

V rámci aktivít, ktoré boli tematicky zamerané na skupinu seniorov a aktívne starnutie sme viaceré z nich realizovali prostredníctvom elektronických médií, nakoľko epidemiologická situácia a opatrenia v súvislosti so šírením ochorenia COVID-19 nám nedovoľovali ich realizovať prezenčnou formou – prednášky a besedy. Pre skupinu seniorov sme do regionálnych médií (5) a na webovú stránku úradu pripravili materiály týkajúce sa odporúčanej pohybovej aktivity pre seniorov, tiež boli zverejnené všeobecné odporúčania pre stravovanie seniorov so vzorovým jedálnym lístkom a malou kuchárskou knihou. Všetky materiály boli zaslané elektronicou poštou Domovom dôchodcov a Domovom sociálnych služieb v okrese Rimavská Sobota a Revúca (11). Ďalšie aktivity boli zamerané na prevenciu ochorenia COVID-19 a tiež na podporu vakcinácie proti ochoreniu COVID-19 pre vekovú skupinu seniorov, konkrétne informácia do regionálnych médií a webovú stránku RÚVZ so sídlom v Rimavskej Sobote „Správny postup pri výbere respirátora, manipulácii a údržbe“, očkovačská kampaň zameraná na tému: „Ako presvedčiť babku a dedka, aby sa dali zaočkovať“, pre seniorov, ktorí váhali s očkovaním.

Nakoľko pandémia pokračovala aj v letných mesiacoch a pre seniorov bolo ťažké zvládať pretrvávajúcu situáciu, v spolupráci s National Focal Point for IHR WHO bolo pripravených 5 posterov „Ako podporiť duševne zdravie starších ľudí počas pandémie COVID-19“, ktoré boli v mesiaci august distribuované pre DD a DSS v okrese Rimavská Sobota a Revúca (11).

Pri príležitosti „Svetového dňa Alzheimerovej choroby“ bol pripravený do regionálnych médií (5) a na webovú stránku úradu (1) článok zameraný na príčiny vzniku, rizikové faktory, časté príznaky ochorenia, ktoré by si mali všimnúť príbuzní, ako možno zmierniť nástup Alzheimerovej choroby a tiež jej prevenciu. V rámci „Svetového dňa osteoporózy“ sme pripravili materiál na zverejnenie v regionálnych médiách (5) a na webovej stránke úradu (1) venovaný osteoporóze ako „Tichom zlodejovi kostí“.

„Svetový deň diabetu“ – zverejnili sme článok k danej tematike na webovej stránke RÚVZ (1) a tiež v regionálnych médiách (4).

„Európsky týždeň boja proti drogám“ – boli zverejnené informácie, ktorých cieľom je zdôrazniť význam prevencie v boji proti zneužívaniu drog a zároveň zvýšiť povedomie o legálnych aj nelegálnych drogách, tiež informácie podľa údajov Národného centra zdravotníckych informácií v Slovenskej republike so štatistickými údajmi o počte konzumentov legálnych a nelegálnych drog. Pre širokú verejnosť boli poskytnuté informačné portály pre ďalšie informácie k danej problematike.

„Svetový deň AIDS“ zverejnili sme na webovej stránke RÚVZ (1) a v regionálnych médiách (5) správu k pripomenutiu každoročného svetového dňa a tiež možnosti testovania AIDS/HIV na Slovensku na prítomnosť anti- HIV protilátok. Pre verejnosť boli poskytnuté aj linky pre ďalšie informačné kanály k danej tematike.